

ESPOO
ESBO

KOULUYHTEISTYÖ

ESPOON KAUPUNKI
NUORISOPALVELUT 2015

**NUORI
ESPOO**

SISÄLLYSLUETTELO

1 KOULUN JA NUORISOTYÖN YHTEISTYÖ ESPOOSSA	3
2 YHTEISTYÖN TAVOITTEET	4
2.1 Oppilaiden hyvinvoinnin edistäminen	4
2.2 Kumppanuuden rakentaminen	4
3 KOHDERYHMÄT	5
3.1 Sosiaalinen passiivisuus ja syrjään vetäytyminen	5
3.2 Kuohuntavaihe ja rajojen kokeileminen	5
3.3 Taustatekijät	5
3.4 Siirtymävaiheet	5
4 NUORISONOHJAAJA PERUSKOULUSSA	6
4.1 Nuorisonohjaajan rooli koululla	6
4.2 Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun – Kivasti ja Arvokkaasti	7
4.3 Yhteisöllinen oppilas- ja opiskeluhuolto	8
5 YHTEISTYÖN ORGANISOINTI	9
5.1 Nuorisopalveluissa	10
5.2 Peruskouluissa	11
5.3 Toisen asteen oppilaitoksissa	13
6 TOIMINTA	15
6.1 Kouluysteistyön vuosikello	16
6.2 Yhteistyön erityispiirteet alakoulussa	16
6.3 Yhteistyön erityispiirteet yläkoulussa	17
6.4 Yhteistyön erityispiirteet toisen asteen oppilaitoksissa	17
6.5 Yksilön tuki osana yhteisöä	17
6.6 Kasvatuksellisesti tavoitteellinen teemaan sidottu toiminta	18
6.7 Koko ikäryhmälle suunnattu nuorisotyöllinen toiminta	18
6.8 Harrastustoiminnan tukeminen	20
7 ARVIOINTI JA SEURANTA	22
8 LIITTEET	24

1 KOULUN JA NUORISOTYÖN YHTEISTYÖ ESPOOSSA

Tämä toimintamalli on rakennettu osana kouluysteistyön mallien kehittäminen -projektia ja se määrittelee Espoon nuorisopalveluiden, suomenkielisen opetuksen sekä Omnian ammattiopiston välisen yhteistyön rakenteet. Toimintamalli toteuttaa osaltaan Espoo -tarinaa ja Nuorten elinvoimaisuus- ja Osallistuva Espoo -kehitysohjelmien tavoitteita. Toimintamallissa on asetettu yhteistyölle tavoitteet, määritelty ensisijaiset kohderyhmät ja nuorisonohjaajan rooli koulussa sekä rakenteet sille, miten yhteistyö organisoidaan käytännössä. Lisäksi on kuvattu erilaisia yhteistyön muotoja ja mitä ne tarkoittavat käytännössä eri kouluasteilla. Myös eri organisaatioiden tehtävät yhteistyön toteuttamisessa on määritelty.

Toimintamallia on työstetty moniammatillisessa työryhmässä, kommentoitu laajasti kentällä sekä osallisten organisaatioiden eri tasoilla. Organisaatiot ovat sitoutuneet toimintamallin käyttöön ja hyväksyneet menetelmäpankin sen osaksi.

Yhteistyötä tiivistämällä haetaan kokonaisvaltaisempaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä kouluviihtyvyyden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämisen, läsnäolon ja yksilöllisen kohtaamisen sekä sosiaalisten taitojen, minäkuvan ja itsetunnon vahvistamisen kautta. Lisäksi yhteisen toimintamallin tavoitteena on pitkällä tähtäimellä mahdollistaa nuorisonohjaajan osallistuminen koulun kasvatustehtävään suunnitelmallisemmin sekä aidon kasvatuskumppanuuden rakentaminen.

Ensisijaiset kohderyhmät on määritelty sekä iän että tuen tarpeen kautta. Kouluysteistyötä tehdään ensisijaisesti yläkoulussa 7. ja 8. luokkien kanssa ja toissijaisesti alakoulussa, jossa keskitytään 5. ja 6. luokkiin. Lisäksi halutaan tukea niitä nuoria, joilla on haasteita solmia sosiaalisia suhteita ja jotka siksi kokevat ehkä yksinäisyyttä. Myös ne nuoret, jotka oireilevat tavallista voimakkaammin erilaisissa kuohunta- ja siirtymävaiheissa tai esimerkiksi taustatekijöistä johtuen, halutaan pitää yhteistyön keskiössä.

Nuorisonohjaaja toimii koululla nuorisotyön ammattilaisena, omasta osaamisestaan käsin, koulun toimintakulttuurissa. Nuorisonohjaaja kohtaa nuoria ilman ajanvarausta käytävillä ja siellä missä nuoret ovat. Lisäksi keskeistä osaamista ovat erilaiset toiminnalliset ja keskustelulliset menetelmät liittyen esimerkiksi ryhmädynamiikkaan, minäkuvaan ja itsetuntoon, päihde-, seksuaali- ja kestävä kehityksen kasvatukseen, tulevaisuuteen, osallisuuteen sekä yhteisöllisyyteen. Vaikka nuorisonohjaajan tulokulma nuorten maailmaan on mahdollisesti erilainen kuin koulun muilla aikuisilla, on kaikilla silti yhteiset säännöt, jotka tulee käydä koululla yhdessä läpi. Nuorisonohjaaja vastaa yhteistyössä menetelmistä ja toiminnallisesta toteutuksesta, mutta yhteistyön tavoitteet ja aikataulut asetetaan yhdessä koulun henkilökunnan kanssa. Toimintojen toteutukseen voi pyytää mukaan myös muita toimijoita (esim. seurakunta tai järjestöt).

Peruskoulussa yhteistyötä tehdään alueellisesti niin, että nuorisonohjaajilla on omat kummikoulut, joissa tehtävästä nuorisotyöstä he ovat vastuussa. Nuorisonohjaajat kiinnittyvät omilla kummikouluillaan koulun olemassa olevaan moniammatilliseen yhteistyöhön yhteisöllisen oppilashuollon kautta. Toisen asteen oppilaitoksissa yhteistyö organisoidaan keskitetysti Nuorten tieto- ja neuvontapiste yESBOXin kautta, menetelmänä pääsääntöisesti erilaiset teematyöpajat. Tarpeen ja resurssien mukaan toisen asteen oppilaitosten kanssa voidaan tehdä myös muuta yhteistyötä.

Jokainen mukana oleva organisaatio on sitoutunut noudattamaan yhteistä toimintamallia ja hoitamaan määritellyt vastuut. Johdon vastuulla on jokaisessa organisaatiossa mahdollistaa ja tukea yhteistyön toteutumista sekä osoittaa siihen käytettävät resurssit. Lähiesimiesten vastuulla on organisoida resurssit käytännössä ja tukea yhteistyön tekemistä. Yhteyshenkilöt eri organisaatioissa ovat vastuussa käytännön suunnittelusta ja toteutuksesta sekä arvioinnista.

Toimintamallin liitteeksi on työstetty menetelmäpankki, joka toimii toiminnan sisältöjen suunnittelun tukena.

2 YHTEISTYÖN TAVOITTEET

Yhteistyölle on asetettu yhdessä tavoitteet, joihin kaikki organisaatiot ovat sitoutuneet. Tavoitteena on moniammatillista yhteistyötä syventämällä ja nuorten osallistumista ja toimijuutta vahvistamalla edistää lasten ja nuorten hyvinvointia nuorisotyöllisin keinoin sekä pitkällä tähtäimellä rakentaa tavoitteellista, pitkäjänteistä kumppanuutta. Yhteistyön keinot ja tarkemmat tavoitteet vaihtelevat eri kouluasteilla – alakoulussa keskitytään teematunteihin, yläkoulussa keskusteluun ja läsnäoloon ja toisella asteella tematyöpajoihin.

2.1 Oppilaiden hyvinvoinnin edistäminen

Nuorten hyvinvointiin nimenomaan koulukontekstissa liittyy olennaisesti kouluviihtyvyys – se onko koulussa aidosti hyvä olla. Tämä koskettaa ihan jokaista oppilasta, niitäkin, jotka eivät välttämättä kaipaa aikuisilta aikaa, tukea ja keskustelua ja ovat itsenäisesti itselleen hyvällä kasvun tiellä. Nuorisotyö voi edistää hyvinvointia koulussa luottamuksellisten, kynnyksettömien kohtaamisten, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta rakentavan tekemisen sekä turvallisuutta tuovan aikuisen läsnäolon kautta. Lisäksi yksilön hyvinvointiin voidaan vaikuttaa esimerkiksi teematuntien kautta: päihde- ja seksuaalikasvatustunnit, itseilmaisuuksiin, minäkuvaan ja tulevaisuuteen liittyvät tunnit sekä luokan yhteisöllisyyteen vaikuttavat lisäryhmytystunnit liittyvät vahvasti sekä ryhmän, että yksilön hyvinvointiin.

Keskeisiä hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat myös yhteisö ja siihen kuulumisen tunne, osallisuus sekä mahdollisuus vaikuttaa omaan toimintaympäristöön ja yhteiskuntaan. Pulmatilanteissa, kriiseissä ja muina hetkinä, jolloin nuori tarvitsee erityistä tukea, sitä täytyy olla saatavilla ja nuorten täytyy tietää, mistä sitä voi hakea. Ammattilaisten täytyy olla kuulolla ja reagoida nopeasti sekä osata ohjata nuori tarvitsemansa avun piiriin, jos oma osaaminen ei riitä. Tämä edellyttää, että ammattilaiset tuntevat toisensa, tietävät mikä on kenenkin osaamista ja osaavat myös tunnistaa tilanteet, jotka vaativat muita, kuin oman ammattiryhmän keinoja. Espoon koulu yhteistyössä tämä tarkoittaa sitä, että ammattilaiset suunnittelevat kouluilla toteutettavaa toimintaa yhdessä.

2.2 Kumppanuuden rakentaminen

Pitkällä tähtäimellä tavoitteena on nuorisonohjaajan osallistuminen koulun arkeen suunnitelmallisemmin ja pitkäjänteisemmin sekä kasvattajien yhteistyön tiivistäminen sekä ennaltaehkäisevässä työssä, että huolen herätystä. Yhteistyön myötä ammattilaisten on mahdollista oppia toisiltaan hyviä käytäntöjä ja erilaisia tekemisen tapoja, mikä auttaa kehittämään koko koulun toimintakulttuuria yhteisöllisemmäksi ja osallistavammaksi.

Kumppanuuden rakentamisessa ohjaavana tausta-ajatuksena on alueellisen yhteistyön tiivistäminen ja koulun ja kunnallisen nuorisotyön lisäksi tavoitteena on kehittää myös muita kumppanuuksia alueen eri toimijoiden kesken. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä toimii koulussa tehtävän yhteistyön suunnittelun ja ajatustenvaihdon foorumina, ja tarpeen mukaan sinne kutsutaan nuorisonohjaajan lisäksi edustus myös esimerkiksi seurakunnan nuorisotyöstä, liikuntapalveluista ja alueen muista nuorten parissa toimivista tahoista (esim. järjestöt). Erilaisten toimijoiden osaamisen ja näkökulmien yhdistäminen antaa kokonaisvaltaisempaa tietoa ja ymmärrystä nuorista, ajankohtaisista teemoista sekä alueen erityispiirteistä. Monialaiseen tietoon perustuva yhteistyö mahdollistaa nuorten hyvinvoinnin vaikuttavamman edistämisen ja erilaisten ongelmien ennaltaehkäisemisen varhaisemmassa vaiheessa.

3 KOHDERYHMÄT

Nuorisotyön kohderyhmää ovat kaikki 9-18 -vuotiaat lapset ja nuoret, ja myös kouluyhteistyössä ennaltaehkäisevää työtä tehdään kaikkien oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Kouluyhteistyössä kiinnitetään kuitenkin lisäksi erityistä huomiota niihin lapsiin ja nuoriin, jotka voisivat eniten hyötyä nuorisotyön menetelmistä ja osaamisesta. Kouluyhteistyön keskeisin kohderyhmä ovat 5. - 8. luokkalaiset, sillä kasvu lapsesta nuoreksi ja oman polun etsiminen on näissä ikäryhmissä voimakasta, mikä vaikuttaa nuoren kasvun tuen tarpeisiin. Erityistä huomiota kiinnitetään myös sosiaalisesti passiivisiin, syrjäänvetäytyviin tai yksinäisiin nuoriin ja niihin nuoriin, joilla nuoruuteen oleellisesti kuuluva tai siirtymävaiheisiin liittyvä kuohunta ja oireilu esiintyvät tavallista vahvemmin. Lisäksi yhteistyössä kiinnitetään erityistä huomiota niihin, jotka saattavat tarvita turvallisen aikuisen tukea henkilökohtaisen elämänsä taustatekijöistä, kuten perheen haasteista, johtuen. Maahanmuuttajataustaiset nuoret huomioidaan toiminnassa ja erityisesti valmistavien luokkien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.

3.1 Sosiaalinen passiivisuus ja syrjään vetäytyminen

Yhtenä tärkeänä kohderyhmänä ovat nuoret, jotka tarvitsevat sosiaalista vahvistamista ja rohkaisua ryhmään liittymiseen. Yhteistyössä, erityisesti välituntitoiminnassa ja kohdennetussa pienryhmätyöskentelyssä, kiinnitetään erityistä huomiota yksinäisiin nuoriin ja nuoriin, joilla on hankaluuksia toimia vertaisryhmässä. Näihin nuoriin kiinnitetään huomiota myös luokkatyöskentelyissä sekä erityisesti luokan ryhmädynamiikkaan liittyvillä tunteilla.

3.2 Kuohuntavaihe ja rajojen kokeileminen

Nuorisotyöllisistä menetelmistä voivat hyötyä erityisesti eri tavoin "oireilevat", käytökseltään haastavat nuoret, jotka tarvitsevat tukea rajojen löytämiseen ja niiden kunnioittamiseen. Tähän ryhmään kuuluvat esimerkiksi nuoret, joilla on erilaisia auktoriteettiongelmiä, tai jotka suhtautuvat negatiivisesti kouluun. Nuorisonohjaajan rooli koulun ulkopuolisena aikuisena, joka ei vaadi suorituksia ja arvioi, voi olla tässä merkittävä. Kohdennettu pienryhmätyöskentely on keskeinen menetelmä tämän ryhmän tukemisessa.

3.3 Taustatekijät

Nuorisonohjaajan läsnäoloa koululla voivat tarvita nuoret, jotka kodin tai muun henkilökohtaisen elämän lähtökohdista johtuen tarvitsevat turvallisen aikuisen tukea. Läsnäolo välitunneilla ja mahdollisuus keskustella halutessaan aikuisen kanssa sekä myös kohdennettu pienryhmätyöskentely ovat tälle ryhmälle keskeisiä menetelmiä.

3.4 Siirtymävaiheet

Alakoulusta yläkouluun ja yläkouluun toiselle asteelle siirtyvät nuoret ovat yhteistyön oleellinen kohderyhmä. Koko ikäluokka kohdataan koulussa alakoulun viimeisillä luokilla seksuaali- ja päihdekasvatukseen tai mahdollisiin yläkouluun liittyviin huoliin keskittyvillä teematunneilla. 7. luokat ryhmitetään systemaattisesti ryhmätytysmallin mukaisesti. Mahdollisuuksien mukaan ikäluokat tavataan myös 9. luokalla ja toisen asteen ensimmäisenä vuonna tulevaisuuteen, aikuisuuteen ja itsenäiseen elämään liittyvillä teematunneilla. Siirtymävaiheissa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaanohjauksen kanssa.

4 NUORISONOHJAAJA PERUSKOULUSSA

4.1 Nuorisonohjaajan rooli koululla

Nuorisonohjaajan keskeistä osaamista on tukea lasten ja nuorten keskinäistä sosiaalisuutta ja kanssakäymistä, sekä kohdata heitä yksilöllisesti, osana ryhmää. Nuorisotyöllä on vahvaa ennaltaehkäisevää menetelmäosaamista liittyen nuorten elämää koskettaviin aihepiireihin, kuten päihteisiin, seksuaalisuuteen, itsetuntoon ja vertaissuhteisiin. Tätä osaamista voidaan soveltaa koulussa monipuolisesti sekä välitunneilla että oppitunneilla. Nuorisonohjaajan vahvuuksia nuorten kohtaamisessa ja luottamuksellisten suhteiden luomisessa kouluympäristössä ovat matalan kynnyksen tavoitettavuus (läsnä siellä missä nuoret ovat, aikaa jutella nuorten kanssa ilman ajanvarausta) ja irrallisuus kouluorganisaatiosta. Ryhmätyökset, teematunnit, läsnäolo välitunnilla ja luokkatyöskentelyt.

Nuorisonohjaaja on koulussa aikuinen, jolla on aikaa jokaiselle sitä tarvitsevalle nuorelle, eikä hänen rooliinsa kuulu arvioida tai vaatia nuorilta suorituksia. Nuorisonohjaaja voi toimia linkkinä oppilaan ja hänen tarvitsemiensa tukipalveluiden (oppilashuolto, terveystalot) välillä ja ohjata nuoren muiden toimijoiden luokse tarvittaessa. Nuoren ja hänen perheensä niin halutessa nuorisonohjaaja voi olla mukana myös yksilöllisen oppilashuollon prosesseissa ja tehdä kohdennettua pienryhmätyötä niiden nuorten kanssa, jotka tarvitsevat enemmän tukea kasvunsa vaiheissa. Lisäksi nuorisonohjaaja voi toimia sosiaalihuoltolain mukaisena omana työntekijänä nuoren niin halutessa. Läsnäolo välitunnilla ja kohdennetut pienryhmät.

Nuorisotyössä on paljon nuoruuteen liittyvien ilmiöiden asiantuntijuutta. Tästä johtuen nuorisonohjaajan on mahdollista tehdä koulun arjessa nuorisokulttuureihin, ajankohtaisiin ilmiöihin ja koulun yhteisöllisyyteen liittyviä havaintoja, jotka saattaisivat muuten jäädä koulun aikuisilta huomaamatta. Nuorisonohjaajan havaintojen pohjalta voidaan tehdä kouluviihtyvyyteen ja nuorten hyvinvointiin liittyviä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä tai puuttua ongelmiin varhaisessa vaiheessa. Nuorisonohjaajan vahvempi ja suunnitelmallisempi näkyminen koulussa mahdollistaa välitunneilla yhteistä toimintaa, mikä vahvistaa oppilaiden välistä kanssakäymistä, lisää kuuluvuuden tunnetta kouluysteistyöhön ja sitä kautta edistää myös kouluviihtyvyyttä. Läsnäolo välitunnilla ja yhteisöllinen OHR.

Nuorisonohjaajan rooli kouluysteistyön ulkopuolisena, nuorten maailmaa lähellä olevana aikuisena voi olla suuri myös päihde- ja seksuaalikasvatuksessa, ryhmädynamiikan kehittämisessä sekä muissa erilaisissa nuorille ajankohtaisissa teemoissa. Näitä teemoja voidaan nuorisonohjaajan johdolla käsitellä keskustellen ja toiminnallisesti niille varatuilla oppitunneilla. Teematunnit ja luokkatyöskentelyt.

Myös oppilaskuntatoiminnassa ja tukioppilastoiminnassa voidaan hyödyntää nuorisotyön sosiaalista ja osallisuuteen liittyvää osaamista ja laajaa menetelmäkirjoa. Nuorisonohjaajan osaaminen nuorten osallistumisen edistämässä voi olla hyödyksi koulun osallisuusrakenteiden kehittämisessä ja ryhmädynamiikan mekanismien tuntemus koulun yhteisöllisyyden kehittämisessä. Tukioppilastoiminta ja oppilaskuntatoiminta, ohjaavan opettajan työparina.

Nuorisonohjaaja toimii koulussa ollessaan koulun toimintakulttuuria kunnioittaen, tuoden sinne lisäksi oman erilaisen työotteensa. Kaikilla koulun aikuisilla, nuorisonohjaaja mukaan lukien, on yhteiset tavoitteet, toimintatavat ja säännöt, jotka täytyy keskustella auki yhteisen suunnittelun yhteydessä. Yhteinen suunnittelu ja yhteiset säännöt.

Yllättävissä tilanteissa, joissa nuorisotyöllisistä menetelmistä voisi olla apua, koulusta voidaan olla yhteydessä nuorisonohjaajaan. Tilanteisiin on mahdollista reagoida melko nopeastikin, mutta ne vaativat niin ikään yhteistä tavoitteiden asettelua ja suunnittelua. Esimerkiksi kiusaamistilanteita tai luokan keskinäisiä ristiriitoja ei voida ratkaista yksittäisillä nuorisonohjaajan pitämällä tunneilla, vaan työn täytyy olla pitkäjänteisempää. Ennaltaehkäisevä työ ja nopea reagointi, luokkatyöskentelyt ja läsnäolo välitunnilla.

Vanhempainilloissa ja muussa yhteistyössä kodin kanssa nuorisonohjaaja voi toimia nuorten maailman tulkkina, kertoa nuorten arkeen liittyvistä ajankohtaisista haasteista, alueellisista tai murrosikäen liittyvistä ilmiöistä. Lisäksi nuorisonohjaaja voi tiedottaa vanhempia esimerkiksi nuorisopalveluiden toiminnasta. Vanhempainillat.

4.2 Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun – Kivasti ja Arvokkaasti

Koulussa on jo käytössä ehkäisevän työn ja varhaisen tuen toimintamalleja. Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun -toimintamallit ovat käytössä erityisesti siirtymävaiheissa lapsen siirtyessä päivähoidosta esiopetuksen kautta kouluun ja alakoulusta yläkouluun. Arvokas -ohjelma, KiVa -koulu, tukioppilastoiminta/tutortoiminta, VERSO -toiminta ja Lion's Quest ovat yhteisöllisyyttä, vuorovaikutustaitoja, viihtyvyyttä ja oppilaiden omia sosiaalisia ja tunnetaitoja kehittäviä toimintamalleja, jotka ovat osa koulujen toimintakulttuuria ja arkea. Nuorisohjaaja voi koulussa kiinnittyä näihin olemassa oleviin toimintamalleihin ja tuoda niihin lisäksi oman osaamisensa.

Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun -toimintamalli perustuu kasvatuskumppanuudelle. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön välistä yhteistyötä, jolla tuetaan lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Kasvatuskumppanuudessa sitoudutaan tietoisesti yhteistyöhön, jossa tasavertaisella vuorovaikutuksella ja tunteilla on keskeinen sija. Kasvatuskumppanuuteen perustuvassa asiakassuhteessa vanhempien ja työntekijöiden tiedot lapsesta ovat samanarvoisia, mutta tiedon sisällöt voivat olla erilaisia. Tähän kumppanuuteen liittyy mukaan nuorisotyö soveltuvilta osin. Tavoitteena on, että kasvatuskumppanuus lähtee liikkeelle lapsen tarpeista ja sitä ohjaavat lapsen etu ja oikeudet: Kaikki lapset ovat tasa-arvoisia, lapsen etu on ensisijainen kaikessa päätöksenteossa, lapsella on oikeus hyvään elämään ja lapsen näkemykset on otettava huomioon. Alakoulusta yläkouluun -siirtymävaiheen Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun -toimintamallit ovat henkilökohtaiset huoltajatapaamiset, tiedonsiirto 6. – 7. luokalle, espoolainen Kvartti -malli, yläkouluun tutustuminen, ryhmäyttäminen, dialogiset oman ryhmän vanhempainillat sekä lähialueen ja kasvatusverkoston tapaamiset. Nuorisotyö on perinteisesti vahvasti mukana ryhmätyksissä ja yhteisen toimintamallin myötä mahdollisesti myös muissa toimenpiteissä.

Arvokas-ohjelma on sosiaalisen kompetenssin ja arvokasvatuksen opetusmenetelmä. Siihen liittyen luokissa pidetään Arvokas -tunteja, joilla harjoitellaan sosiaalisia taitoja, tunnetaitoja, itsehillintää sekä pohditaan erilaisia eettisiä teemoja. Siihen voi liittyä koulussa myös päivänavauksia, erilaisia koko koulun yhteisiä tapahtumia ja muuta toimintaa. Nuorisotyö voi koulussa tukea näitä teemoja, minkä lisäksi nuorisohjaaja voi osallistua myös Arvokas -tunteihin ja erilaisiin koulun tapahtumiin.

KiVa -koulu on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, jonka puitteissa pidetään KiVa -tunteja ja tehdään erilaisia tehtäväpaketteja liittyen kiusaamisen eri muotoihin, kiusaamistilanteessa ilmeneviin erilaisiin rooleihin sekä tapoihin, joilla kiusaamiseen voidaan puuttua. Nuorisohjaaja voi osallistua tähän koulun toteuttamaan kiusaamisen vastaiseen työhön esimerkiksi opettajan työparina.

Tukioppilastoiminta ja toisen asteen oppilaitoksissa tutortoiminta edistävät kouluvihtyvyyttä, yhteisvastuuta sekä turvallista ja kannustavaa ilmapiiriä koulussa. Tukioppilaat ja tutorit ovat vanhempia oppilaita tai opiskelijoita, jotka koulutetaan toimimaan nuorempien oppilaiden tukena. Nuorisohjaaja voi toimia tukioppilas -ja tutortoimintaa ohjaavien opettajien työparina esimerkiksi uusien tukioppilaiden ja tutorien koulutuksissa ja ryhmän toiminnan tukemisessa.

VERSO - ohjelma on vertaissovittelun menetelmä, jonka avulla lisätään lasten ja nuorten osallisuutta ja nähdään heidät oman yhteisönsä asiantuntijoina. Vertaissovittelun avulla ratkotaan oppilaiden välisiä ristiriitoja ja kiusaamistilanteita, jolloin oppilaat pääsevät harjoittelemaan neuvottelemista, sovittelemista ja asioiden kriittistä tarkastelua aidoissa arjen tilanteissa koululla. Kun oppilaat pääsevät osallistumaan sovitteluun, sitoutuvat he paremmin rakentamaan koulun yhteisöllisyyttä. VERSOn avulla oppilaat oppivat vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaitoja, erilaisuuden ymmärtämistä, kulttuurien kohtaamista ja rauhan rakentamista.

Lion's Quest - elämisen taitoja -ohjelman avulla vahvistetaan lasten ja nuorten itseluottamusta, tunne-, vuorovaikutus- ja päätöksentekotaitoja, hyvinvointiosaamista ja edistetään oppimista. Siihen liittyy ryhmän toiminnan tukemista ja erilaisten elämäntaitojen harjoittelua. Nuorisohjaajan koulussa tekemä työ voidaan liittää osaksi ohjelmaa ja sen mukaista työtä voidaan tehdä yhdessä.

4.3 Yhteisöllinen oppilas- ja opiskeluhuolto

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä yhteisöllinen oppilashuolto tarkoittaa oppilaitoskohtaista ennaltaehkäisevää oppilashuoltoa, joka todentuu koulun ja koulun yhteistyökumppaneiden toimintakulttuurina ja tähtää koko yhteisön hyvinvointiin. Yhteisöllinen oppilashuolto käsittelee siirtymävaiheiden sujuvuuteen, tunne- ja vuorovaikutustaitoihin ja mielen hyvinvointiin, koulun ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävään yhteistoimintaan, kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseen, ympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen sekä oppilaiden ja huoltajien osallisuuteen liittyviä asioita. Yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä ovat mukana terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, laaja-alainen erityisopettaja tai erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja opettajakunnan jäseniä sekä joissakin kouluissa opetustoimen omat terapeutit, ja sitä johtaa koulun rehtori. Nuorisotyö tulee yhteisen toimintamallin myötä vahvasti osaksi yhteisöllisen oppilashuollon suunnittelua, toimintaa ja kehittämistä. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä on yhteistyön keskeinen suunnittelun ja organisoinnin foorumi, johon kutsutaan tarvittaessa myös muita kumppaneita. Liikuntapalveluiden edustaja kutsutaan koulun ja nuorisotyön yhteisiin suunnittelutapaamisiin, jotta voidaan kartoittaa yhteistyötä myös liikunnallisen elämäntavan edistämässä ja hyödyntää liikunnanohjaajien menetelmäosaamista laajemmin esimerkiksi ryhmätyksissä, kohdennetuissa liikuntaryhmissä, tapahtumissa tai muissa yhteisesti toteutettavissa toiminnoissa.

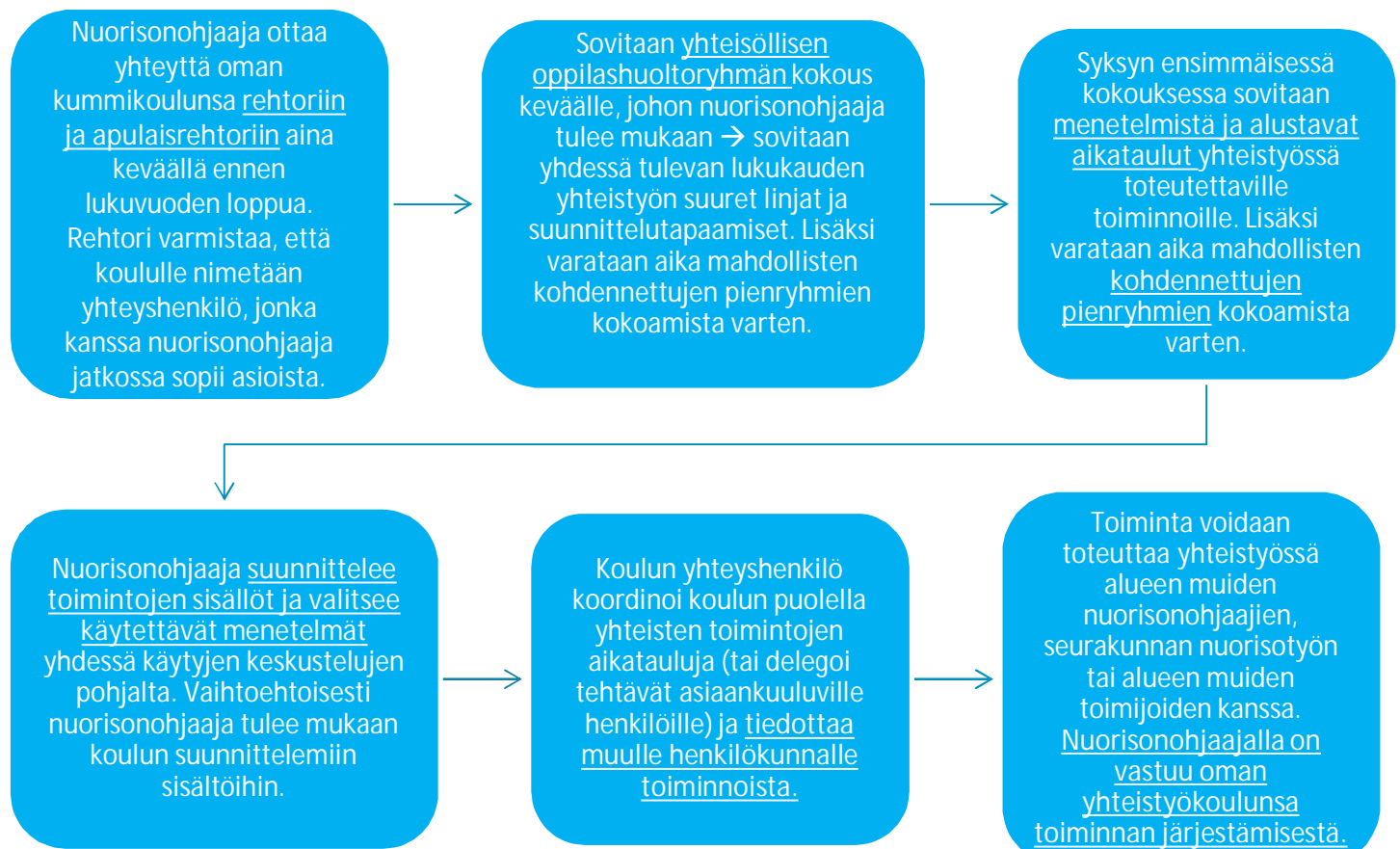
Tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan voidaan olla mukana myös toisen asteen oppilaitosten yhteisöllisissä opiskeluhuoltoryhmissä, joissa voidaan suunnitella teematyöpajojen ja muun mahdollisen yhteistyön toteuttamista.

5 YHTEISTYÖN ORGANISOINTI

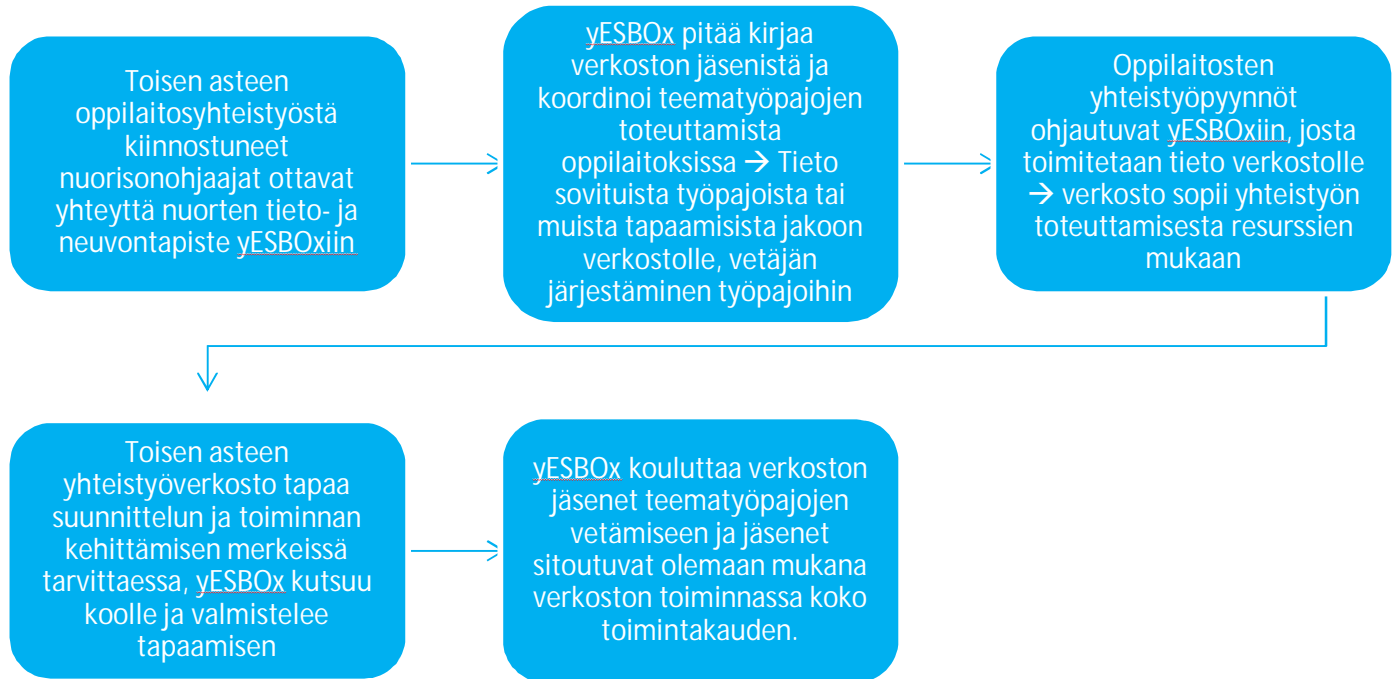
Yhteistyö peruskoulujen ja nuorisopalveluiden välillä järjestetään alueellisesti niin, että kaikille alueen nuorisoneuvoajille nimetään omat kummikoulut, joiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä he ovat vastuussa. Kouluilla nimetään vastuuhenkilöt, jotka ovat vastuussa nuorisoneuvoajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Yhteistyö peruskouluissa rakentuu pitkälti yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän, Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun -toimintamallin sekä hyviksi havaittujen käytäntöjen varaan. Nuorisoneuvoaja ottaa omiin kouluihinsa (rehtori, vararehtori ja koulun vastuuhenkilö, mikäli tiedossa) yhteyttä ja osallistuu yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokoukseen keväällä ennen lukuvuoden päättymistä, jossa sovitaan syksyn tapaamiset ja vanhempainillat, joihin nuorisoneuvoaja tulee osallistumaan. Keväällä voidaan sopia myös alustavasti kohdennettujen pienryhmien kokoamisesta seuraavan lukuvuoden osalta. Ryhmäytysmallin mukaisesti myös 7. luokkien ryhmäytysten starttipäivästä sovitaan keväällä.

Toisen asteen oppilaitoksissa yhteistyö organisoidaan keskitetysti Nuorten tieto- ja neuvontapiste yESBOXin kautta. Yhteistyötä tekee nuorisoneuvoajista koottu toisen asteen oppilaitosyhteistyön verkosto, jonka toimintaa yESBOX koordinoi. Toisen asteen oppilaitoksissa yhteistyö rakentuu pääsääntöisesti teematyöpajojen kautta, mutta tarvittaessa ja resurssien mukaan voidaan tehdä myös muuta yhteistyötä, liittyen esimerkiksi ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ryhmäytysten suunnitteluun ja tutortoimintaan. Teematyöpajat sovitaan yESBOXin toimesta, mutta muussa yhteistyössä oppilaitosten tulee olla aloitteellisia ja ottaa yhteyttä koordinoivaan tahoon.

Yhteistyön organisointi kummikoulujen kanssa (peruskoulut):

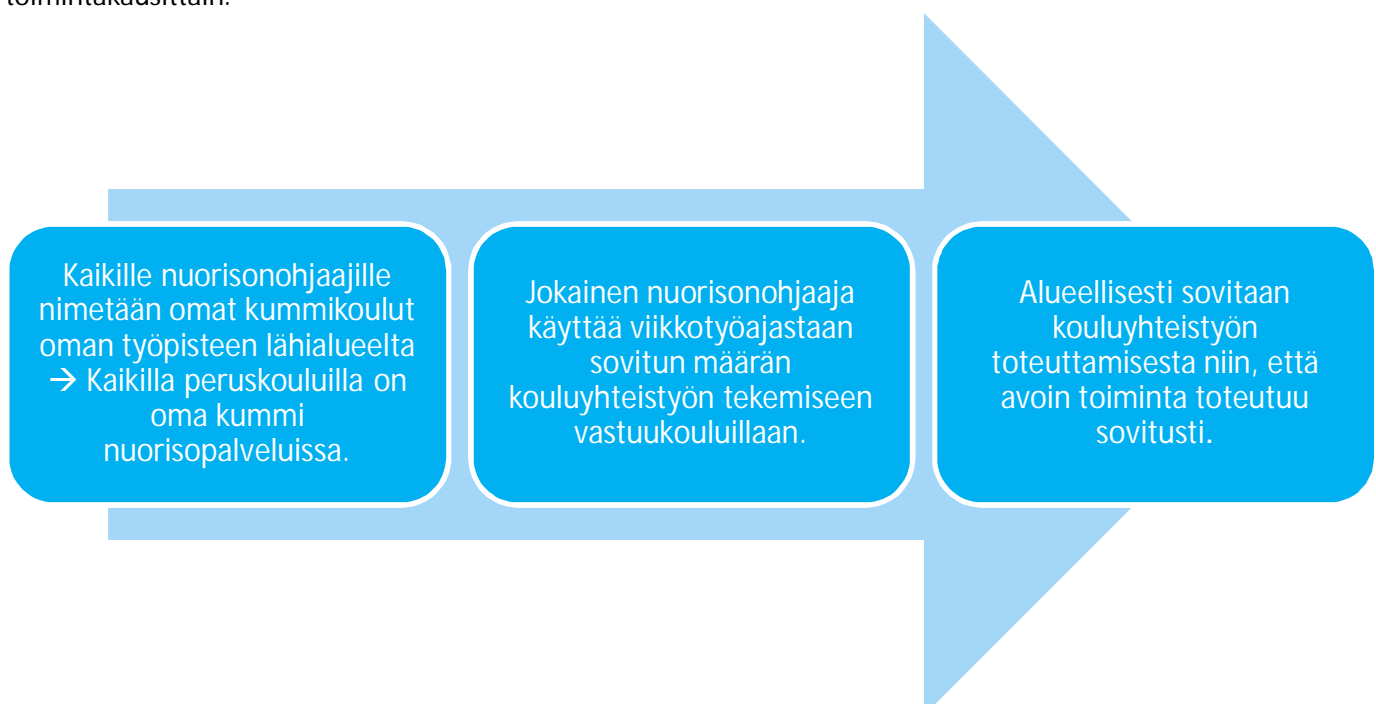

Toisen asteen oppilaitosyhteistyön verkoston toiminnan organisointi:

5.1 Nuorisopalveluissa

Nuorisopalveluissa yhteistyö peruskoulujen kanssa järjestetään alueellisesti niin, että kaikille alueen nuorisohjaajille nimetään omat kummikoulut, joiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä he ovat vastuussa. Yhteistyötä ohjaa sekä tämä toimintamalli, että oman alueen, koulun ja erityisesti nuorten tarpeet ja myös ohjaajien osaaminen ja resurssit. Kouluysteistyöhön käytettävistä resursseista päätetään toimintasuunnitelmassa toimintakausittain.

Nuorisopalveluissa kouluysteistyössä on mukana koko organisaatio. Johdon tehtävänä on mahdollistaa resurssien ja tuen avulla yhteistyön rakentaminen sekä kumppanuuden syventäminen kouluilla. Lähiesimies mahdollistaa kouluysteistyötä käytännössä työajankäytön suunnittelun sekä nuorisotilojen keskinäisen yhteistyön ohjaamisen kautta. Lisäksi hän vastaa siitä, että sovittu yhteistyö toteutuu myös niissä kouluissa, joiden kumminuorisohjaaja jostain syystä vaihtuu kesken toimintakauden. Nuorisohjaaja suunnittelee ja toteuttaa toimintaa käytännössä, yhteistyössä koulun, alueen muiden nuorisohjaajien sekä mahdollisesti ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Tehtävät nuorisopalveluissa:

NUORISOPALVELUPÄÄLLIKKÖ JA NUORISOASIAINPÄÄLLIKKÖ

- TUKI → Työn sitominen nuorisopalvelujen tarinaan ja muihin ohjaaviin arvoihin
- RESURSSIT → Alueiden itsenäisen resurssien uudelleenjärjestämisen mahdollistaminen
- TOISEN ASTEEN OPPILAITOSTEN YHTEISTYÖ → Työpajoista ja muista 2. asteen toiminnoista vastaavan verkoston toiminnan mahdollistaminen ja tuki

ALUEEN JOHTAVA NUORISONOHJAAJA

- ALUEELLINEN YHTEISTYÖ → Työajankäytön suunnittelun ja nuorisotilojen keskinäisen yhteistyön ohjaaminen alueella
- TUKI → Nuorisohjaajan tukeminen lähiesimiehen roolissa, työn kuormittavuuteen, työssä jaksamiseen ja osaamiseen (ja sen kehittämiseen) liittyvät asiat
- KOULUYHTEISTYÖN RESURSSIT → Nuorisohjaajien tukeminen yhteistyökoulujen jakamisessa ja työaikatarpeen määrittelyssä

NUORISONOHJAAJA

- VASTUUKOULU → Aktiivinen yhteys omiin vastuukouluihin, yhteistyön suunnittelu ja toteutus (mahdollisesti yhdessä muiden toimijoiden kanssa) ja kehittäminen yhdessä koulun henkilökunnan kanssa
- ALUEELLINEN YHTEISTYÖ → Alueen muiden nuorisohjaajien ja nuorisotilojen auttaminen (koululla työparina, paikkaamassa nuorisotilalla tms.) tarvittaessa.

5.2 Peruskouluissa

Peruskouluissa nimetään nuorisopalveluiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä vastaava henkilö, joka organisoii yhteistyön suunnittelua, toteutusta ja arviointia yhdessä nuorisohjaajan kanssa. Vastuuhenkilö tiedottaa yhteisistä toiminnoista muuta henkilökuntaa ja delegoi tehtäviä tarvittaessa eteenpäin. Vastuuhenkilö kutsuu nuorisohjaajan sovittuihin yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksiin ja vanhempainiltoihin ja tiedottaa nuorisohjaajaa koulun asioista tarpeen mukaan. Rehtori varmistaa, että koulusta on nimetty yhteyshenkilö ja että nuorisohjaajalla on ajantasainen tieto siitä, keneen olla yhteydessä, vaikka yhteyshenkilö vaihtuisi kesken toimintakauden.

Koululle vastuhenkilö, joka organisoii toimintaa yhdessä nuorisonohjaajan kanssa, delegoi tarvittaessa tehtäviä eteenpäin ja tiedottaa muuta henkilökuntaa toiminnasta.

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksista valitaan vähintään kolme, joihin nuorisonohjaaja tulee mukaan.

Rehtori pitää huolta, että yhteisesti sovitun toiminnan toteuttaminen kouluajana (esim. teematunnit) on mahdollista ja siihen varataan aikaa koulun työjärjestyksestä.

Tehtävät peruskoulussa:

LINJAN PÄÄLLIKÖ JA ALUEPÄÄLLIKÖ

- TUKI → Yhteisen toimintamallin toteuttamisen mahdollistaminen ja rehtoreiden tukeminen yhteistyön organisoimisessa. Toimintamallin perustelu ja tärkeyden viestiminen kentälle, eli miksi yhteistyötä tehdään.

REHTORI

- YHTEISTYÖN MAHDOLLISTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ → Ajan järjestäminen yhteistyössä toteutettaville toiminnoille koulun työjärjestyksestä
- YHTEYSHENKILÖN NIMEÄMINEN → Sen varmistaminen, että koululta löytyy yhteystyöntekijä, jonka kanssa nuorisonohjaaja sopii yhteistyöhön liittyvistä asioista.

YHTEYSHENKILÖ (oppilaan ohjaaja/opinto-ohjaaja/opettaja)

- YHTEYSHENKILÖ → Koulun puolella yhteisten toimintojen aikataulujen koordinoiminen (tai tehtävien delegoiminen asiaankuuluville henkilöille) ja toiminnoista tiedottaminen muulle henkilökunnalle. Nuorisonohjaajan kutsuminen sovittuihin vanhempainiltoihin.
- YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTORYHMÄ → Niistä yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksista sopiminen nuorisonohjaajan kanssa, joihin nuorisonohjaaja tulee mukaan → Kokouksessa sovitaan yhdessä tulevan lukukauden yhteistyön suuret linjat ja sovitaan jatkosta.
- OPPILAIDEN TARPEEN TUNNISTAMINEN → Niiden oppilaiden ja ryhmien tunnistaminen, jotka voisivat hyötyä nuorisopalveluiden osaamisesta (luokkatyöskentely, kohdennettu pienryhmätyöskentely, päihdekasvatus tms.).

YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTORYHMÄ

- YHTEISTYÖN SUUNNITTELU → Koulussa yhteistyössä toteutettujen toimintojen suunnittelu
- KOHDENNETTUIJEN PIENRYHMIEN KOKOAMINEN → Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tunnistaminen yhdessä opettajien kanssa, ja mahdollisten kohdennettujen pienryhmien kokoaminen sekä yhteydenotto niistä kotiin (saatekirje ja lupa). Ryhmien tavoitteiden suunnitteleminen yhdessä nuorisonohjaajan kanssa.

5.3 Toisen asteen oppilaitoksissa

Toisen asteen oppilaitoksissa yhteistyö organisoidaan keskitetysti Nuorten tieto- ja neuvontapiste yESBOXin kautta ja sitä toteuttaa nuorisonohjaajista koottu toisen asteen oppilaitosyhteistyön verkosto sekä muut mahdollisesti siihen nimetyt nuorisonohjaajat. Yhteistyössä toteutetaan ensisijaisesti teematyöpajoja, mutta tarpeen mukaan voidaan myös tukea tutortoimintaa tai toteuttaa muuta toimintaa, joka tukee opiskelijoiden hyvinvointia.

KOORDINOI: Nuorten tieto- ja neuvontapiste yESBOX

TOTEUTTAA: Nuorisonohjaajista koottu toisen asteen yhteistyöverkosto (yli aluerajojen)

TEEMATYÖPAJAT

→ Toisen asteen oppilaitosten yhteistyöstä kiinnostuneet nuorisonohjaajat koulutetaan vetämään työpajoja

MUU TOIMINTA

→ Toisen asteen yhteistyöverkostossa mukana olevat nuorisonohjaajat suunnittelevat ja toteuttavat

ITSENÄISEN ASUMISEN TYÖPAJA

→ yESBOX vastaa nuorisonohjaajien kouluttamisesta ja työpajojen organisoimisesta
→ yESBOX ja muut verkoston nuorisonohjaajat vastaavat työpajojen toteuttamisesta

MUUT TEEMATYÖPAJAT

→ yESBOX vastaa nuorisonohjaajien kouluttamisesta ja työpajojen organisoimisesta
→ yESBOX ja muut verkoston nuorisonohjaajat vastaavat työpajojen toteuttamisesta

Toteutetaan tarpeen ja resurssien mukaan niissä oppilaitoksissa, toimipisteissä tai opiskeluryhmissä, joissa on tarve (ei systemaattisesti kaikille ikäluokille)

Opiskelunsa kesken jättäneille, sitä harkitseville, tai muuten omaa tulevaisuuttaan pohtiville nuorille on tarjolla lisäksi erityisiä palveluita.

Ohjaamossa tarjotaan ilman työ- ja opiskelupaikkaa olevalle nuorelle vahvaa yksilöllistä tukea sekä koulutuksen, työllistymisen ja kuntoutuksen palvelut yhden toimipisteen kautta. www.ohjaamo espoo.fi

Vamoksessa nuorelle tarjotaan suunnitelmallista palveluohjausta, valmennusta yksilöllisesti ja vertaisryhmissä sekä intensiivistä uravalmennusta. Toiminta on aina tavoitteellista ja se auttaa nuorta kiinnittymään koulutukseen, työhön tai muuhun mielekkääseen toimintaan. www.vamosnuoret.fi/ espoo

Tehtävät Omnian ammattiopistossa ja lukioissa:

REHTORI JA APULAISREHTORIT

- TUKI → Toimintamallin käytön mahdollistaminen käytännössä, johdon tuki yhteistyölle.

TOIMIPISTEIDEN YHTEYSHENKILÖT

- YHTEISTYÖSTÄ SOPIMINEN → Nuorisopalveluiden teematyöpajojen tai muun yhteistyön tarkempi suunnittelu yhdessä nuorisonohjaajien (yESBOx) kanssa.

OPISKELUHUOLTO

- NUORISOTYÖLLISISTÄ MENETELMISTÄ ENITEN HYÖTYVIEN OPISKELIJOIDEN TUNNISTAMINEN → Teematuntien tarjoaminen yhdessä opetushenkilöstön kanssa niille ryhmille, jotka voisivat eniten hyötyä nuorisopalveluiden osaamisesta. Mahdollisen muun toiminnan suunnittelu yhdessä nuorisonohjaajan ja yhteyshenkilön kanssa.

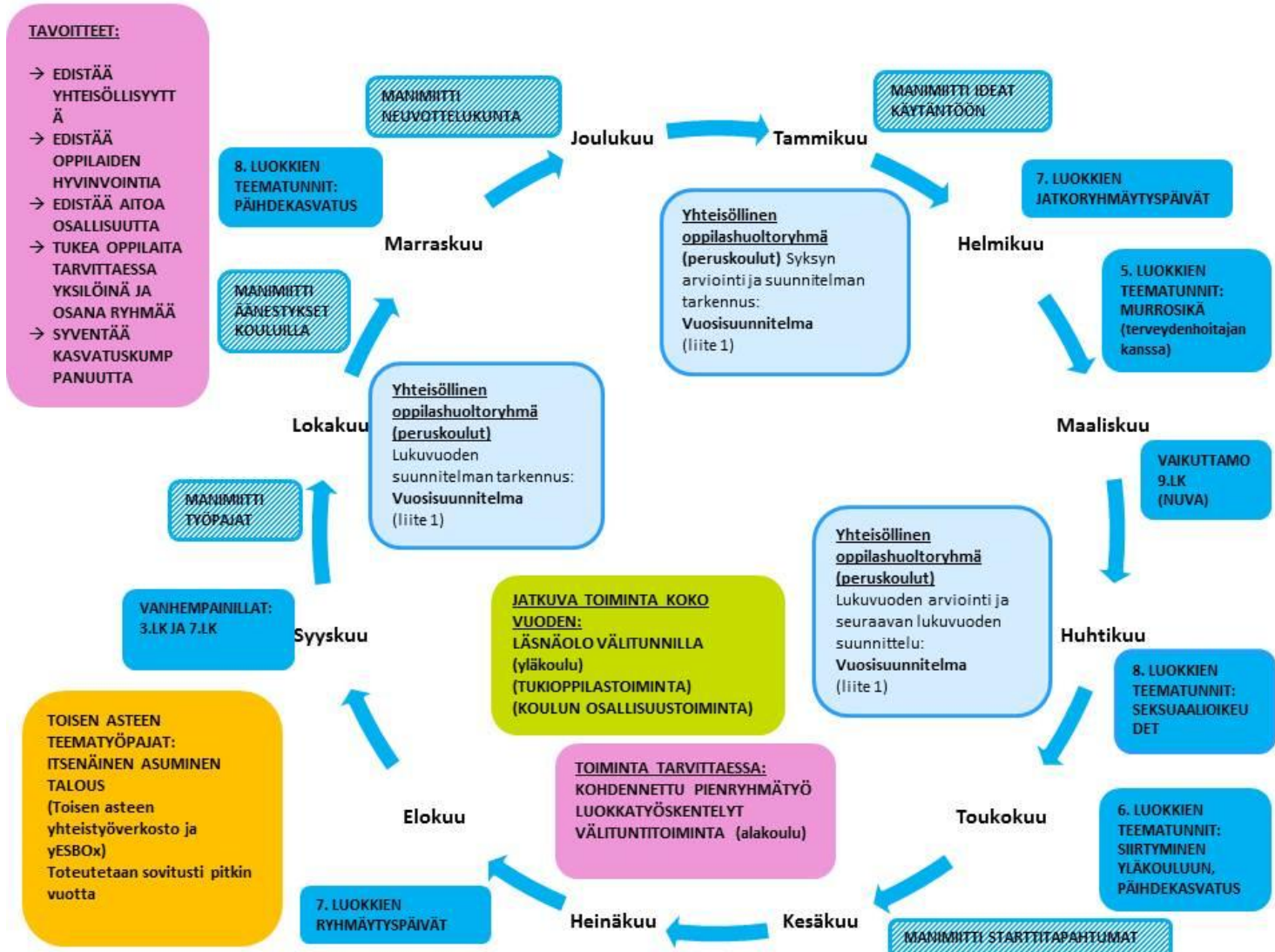
6 TOIMINTA

Koululla yhteistyössä toteutettava toiminta suunnitellaan koulukohtaisesti yhdessä nuorisonohjaajan, koulun henkilöstön, oppilaiden ja muiden mahdollisten toimijoiden (seurakunta, liikuntapalvelut) kesken sovitussa yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksissa. Toimintamalliin on kirjattu erilaisia tapoja, joilla nuorisotyö voisi esimerkiksi kiinnittyä osaksi koulun toimintakulttuuria. Tässä keskeisenä on yhteistyö sekä oppilaanohjauksen että terveystiedon oppiaineen kanssa.

NUORISOTYÖ EDISTÄMÄSSÄ OPPILAIDEN HYVINVOINTIA KOULUSSA

OSALLISUUS	YHTEISÖLLISYYS	ITSETUNTO JA MINÄKUVA	SOSIAALISET TAIDOT	YKSILÖLLINEN KOHTAAMINEN	TERVEYS JA ELÄMÄNTAVAT
<ul style="list-style-type: none"> → Osallistuminen päätöksentekoon koulussa, nuorisotyössä, kotikunnassa ja yhteiskunnassa → Mahdollisuus vaikuttaa omaan elämään, ympäristöön ja tulevaisuuteen → Demokratiaan kasvaminen 	<ul style="list-style-type: none"> → Kuuluvuuden tunne kouluyhteisössä → Mahdollisuudet luoda merkityksellisiä ihmissuhteita → Turvallinen sosiaalinen ympäristö → Demokraattisesti päätetyt tavat toimia, mahdollisuus vaikuttaa 	<ul style="list-style-type: none"> → Turvallinen sosiaalinen ympäristö → Mahdollisuus yksilölliseen kasvuun tukeen (osana ryhmää) → Toisen kunnioittaminen ja yhdenvertaisuus → Seksuaalioikeudet ja seksuaali-identiteetti → Vaikuttamisen ja osallisuuden kautta voimaantuminen ja <u>valtautuminen</u> 	<ul style="list-style-type: none"> → Mahdollisuus kehittää vuorovaikutustaitoja → Ryhmään kuuluminen ja oman paikan löytäminen sosiaalisessa yhteisössä → Rohkaiseva ja kannustava sosiaalinen ympäristö → Toisen kunnioittaminen → Keinoja ratkaista konfliktitilanteita 	<ul style="list-style-type: none"> → Mahdollisuus yksilölliseen kasvuun tukeen → Rohkaiseva ja kannustava sosiaalinen ympäristö → Mahdollisuus käydä keskusteluja itselle tärkeistä asioista aikuisen kanssa → Mahdollisuus saada aikuisen tukea mieltä askarruttavissa tilanteissa 	<ul style="list-style-type: none"> → Mahdollisuus saada tukea erilaisiin terveyteen ja elämäntapoihin liittyviin valintatilanteisiin → Tietoa päihteistä, vaikutuksista ja seurauksista → Tietoa seksuaaliterveydestä ja seksuaalioikeuksista → Tietoa liikkumisesta ja harrastusmahdollisuuksista → Tietoa riittävästä ja hyvästä unesta sekä siihen vaikuttavista tekijöistä → Tietoa hyvästä ravinnosta
<ul style="list-style-type: none"> → Oppilaskunnan hallitustoiminta → ManiMiitti → Osallistuminen koulu yhteistyön suunnitteluun → Yhteinen suunnittelu ja kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> → Ryhmytykset → Luokkatyöskentelyt → Koko koulun yhteiset tapahtumat → Arvokas -toiminta → KiVa -toiminta → Aikuisen läsnäolo → Yhteinen suunnittelu ja kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> → Seksuaalikasvatus → Kohdennettu pienryhmätyöskentely → Aikuisen läsnäolo → Luokkatyöskentelyt → Yhteinen suunnittelu ja kehittäminen → Arvokas -toiminta → Yhteistyö oppilaanohjauksen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> → Aikuisen läsnäolo → Keskustelut aikuisen kanssa → Kohdennettu pienryhmätyöskentely → Vertaissovittelu → Yhteinen suunnittelu ja kehittäminen → Arvokas -toiminta → KiVa -toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> → Aikuisen läsnäolo → Keskustelut aikuisen kanssa → Kohdennettu pienryhmätyöskentely → Yhteinen suunnittelu ja kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> → Päihdekasvatus → Seksuaalikasvatus → Aikuisen läsnäolo → Keskustelut aikuisen kanssa → Yhteinen suunnittelu ja kehittäminen → Yhteistyö terveystiedon oppiaineen kanssa

6.1 Koulu yhteistyön vuosikello

6.2 Yhteistyön erityispiirteet alakoulussa

Alakoulussa nuorisohjaajan työ painottuu 5.-6. luokkalaisiin ja toteutuu pääsääntöisesti teematuntien kautta. Teematunnit keskittyvät oppilaiden tukemiseen murrosiän kynnyksellä ja ennaltaehkäisevään päihdekasvatukseen. Lisäksi on mahdollista suunnitella luokkakohtaisia toimenpiteitä tarpeen mukaan 3.-6. luokille. Tämä luokkakohtainen työskentely nousee aina luokan ja oppilaiden tarpeista ja suunnitellaan yhdessä opettajan/kuraattorin ja oppilaiden kanssa yhdessä. Luokkatyöskentelyt toteutetaan useamman toimintakerran kokonaisuutena, ja ne ovat selkeästi tavoitteellista kasvatuksellista toimintaa. Tavoitteet asetetaan yhdessä koulun henkilökunnan kanssa. Myös oppilaat osallistuvat tavoitteiden asetteluun ja sitoutuvat työskentelemään niiden saavuttamiseksi. Myös välituntitoiminta on mahdollista resurssien puitteissa.

6.3 Yhteistyön erityispiirteet yläkoulussa

Nuorisopalveluiden ja koulun yhteistyö painottuu selkeästi yläkouluun, jossa keskeisenä kohderyhmänä ovat 7.-8. luokkalaiset. 7. luokkalaisten ryhmätyöt toteutetaan kaikissa kouluissa ryhmätyömallin mukaisesti. Lisäksi 8. luokkalaisille toteutetaan teematunteja liittyen seksuaalisuuteen, päihteisiin ja mahdollisesti tulevaisuuteen. Koulukohtaisesti voidaan sopia myös 9. luokkalaisten teematunneista. Luokkatyöskentelyä voidaan toteuttaa kaikkien luokka-asteiden kanssa aina luokan tarpeiden mukaisesti ja ne suunnitellaan yhdessä opettajan/kuraattorin ja oppilaiden kanssa. Ne ovat aina suunnitelmallisia, useamman toimintakerran kokonaisuuksia, joiden tavoitteet asetetaan yhdessä koulun henkilökunnan kanssa. Myös oppilaat osallistuvat tavoitteiden asettamiseen ja sitoutuvat työskentelemään niiden saavuttamiseksi. Yläkouluilla toteutetaan resurssien mukaan mahdollisimman paljon välituntiläsnäoloa, eli nuorisonohjaaja on läsnä ja nuorten tavoitettavissa omassa kummikoulussaan tietyillä välitunneilla. Pääpaino välitunneissa on kohtaamisessa, keskustelussa ja matalan kynnyksen aikuisen läsnäolossa, mutta oppilaiden kanssa suunnitellaan yhdessä myös kaikille avointa yhteistoimintaa, mikäli sellaiselle on tilausta.

6.4 Yhteistyön erityispiirteet toisen asteen oppilaitoksissa

Toisen asteen oppilaitoksissa yhteistyö rakentuu pääsääntöisesti teematyöpajojen kautta ja toteutetaan keskitetysti nuorisonohjaajista kootun verkoston toimesta. Yhteistyötä koordinoi nuorisopalveluissa Nuorten tieto- ja neuvontapiste yESBOx. Itsenäisen asumisen- ja taloustyöpajat ovat yESBOxin 9. luokkalaisille ja toisen asteen opiskelijoille kehittämiä menetelmiä, joiden tavoitteena on tukea nuorten itsenäistymistä ja elämänhallintaa aikuistumisen kynnyksellä. Lisäksi nuorisonohjaajien on tarpeen ja resurssien mukaan mahdollista tukea toisen asteen oppilaitosten tutortoimintaa sekä uusien opiskelijoiden ryhmäytyksiä, ensisijaisesti tutorkoulutusten kautta.

6.5 Yksilön tuki osana yhteisöä

Nuorisotyössä yksilön tuki rakentuu pääsääntöisesti ryhmän kautta ja on varhaisen vaiheen tukea erilaisissa haasteissa tai rinnalla kulkemista kun muut toimijat jo työskentelevät haasteiden ratkaisemiseksi. Yksilöllisesti suunniteltu työskentely haasteellisten ryhmien (luokkatyöskentely) tai yksilöistä koottujen pienryhmien (kohdennettu) kanssa on nuorisonohjaajan keskeinen menetelmä tukea tarvitsevien nuorten kasvun tukemiseksi. Lisäksi kaikille nuorille avoin toiminta tukee yksilöiden liittymistä ryhmään ja viihtymistä toisten nuorten kanssa.

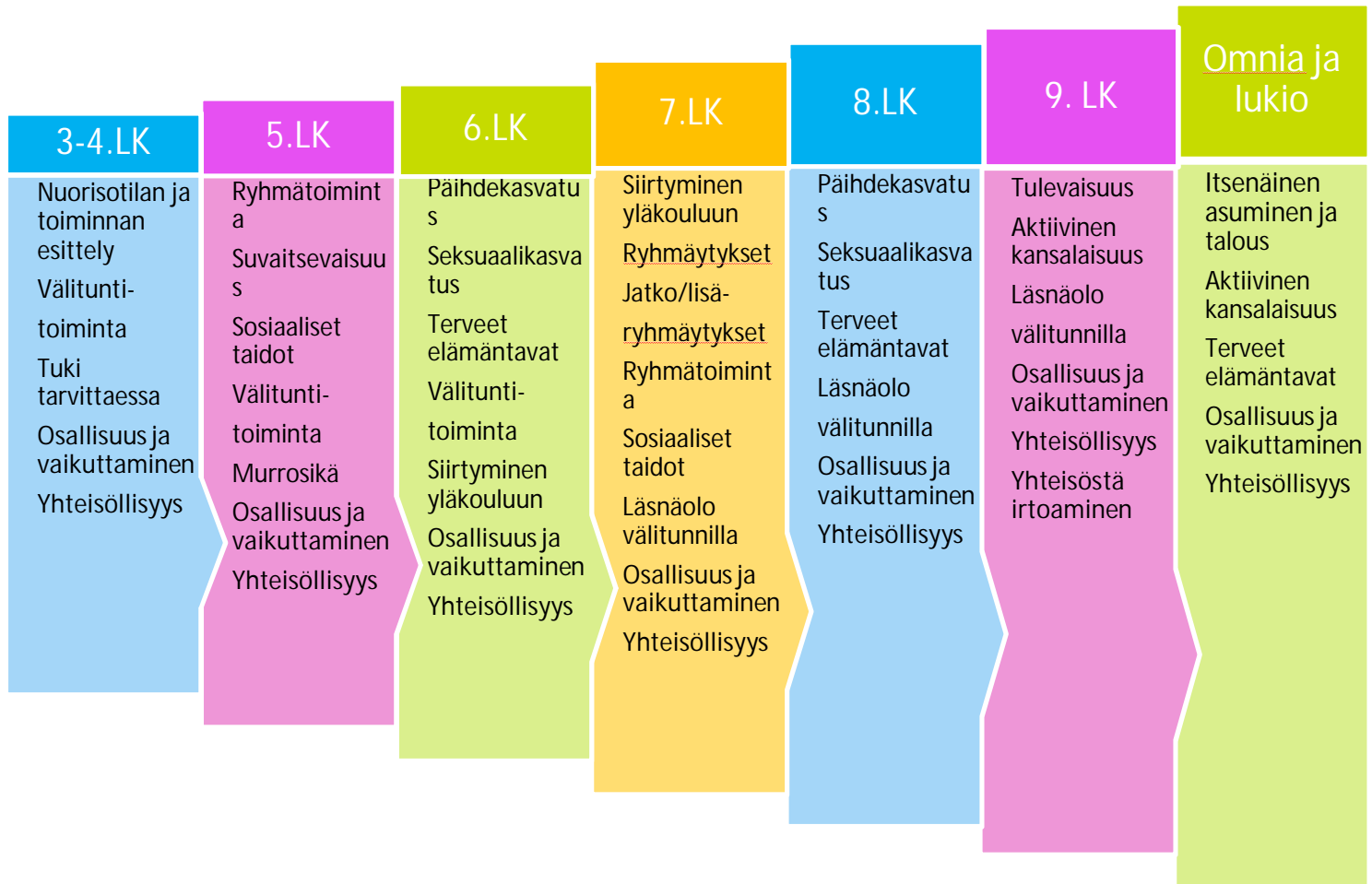
Luokkatyöskentely

Luokkatyöskentelyllä tarkoitetaan jonkin luokan tarpeista noussutta ja oppilaiden tarpeista käsin suunniteltua työskentelyä, joka vastaa luokan ajankohtaisiin haasteisiin. Esimerkiksi luokan ilmapiiriin, kiusaamiseen tai muuhun pinnalla olevaan aiheeseen liittyvät tunnit. Työskentely on aina tavoitteellista ja toteutetaan useamman toimintakerran kokonaisuuksina. Tavoitteet asetetaan koulun henkilökunnan ja oppilaiden kanssa yhdessä ja nuoret saavat osallistua myös toiminnan suunnitteluun.

Kohdennettu pienryhmätyö

Kohdennettu pienryhmätyö tarkoittaa tavoitteellista yksilöllistä tukea säännöllisesti kokoontuvassa turvallisessa ryhmässä. Kaikki nuorisonohjaajat voivat ohjata kohdennettuja ryhmiä. Ne suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan nuorisopalveluiden kohdennetun nuorisotyön mallin mukaisesti ja kootaan yhdessä koulun henkilökunnan kanssa. Kohdennetun pienryhmän kokoamisprosessi alkaa aina joko koulun kasvattajan, huoltajan tai nuorisonohjaajan huolen heräämisestä.

6.6 Kasvatuksellisesti tavoitteellinen teemaan sidottu toiminta

Teematunnit

Teematunnit ovat tavoitteellisia, teemaan sidottuja kokonaisuuksia, jotka toteutetaan koko ikäluokalle oheisen taulukon mukaisesti painottaen. Teematuntien tavoitteena on pysäyttää oppilaat pohtimaan ja keskustelemaan teemasta, sen vaikutuksista elämässä sekä siihen liittyvistä valinnoista. Lisäksi tavoitteena on lisätä oppilaiden tietoa ja ymmärrystä käsiteltävään teemaan liittyen. Tärkeimpiä teemoja alakoulussa ovat murrosikä ja päihteet (alkoholi ja tupakka) ja yläkoulussa päihteet (kannabis), seksuaalisuus ja tulevaisuus. Erilaisten teematuntien pitämiseen löytyy menetelmiä liitteenä olevasta menetelmäpankista.

6.7 Koko ikäryhmälle suunnattu nuorisotyöllinen toiminta

Välituntitoiminta yläkoulussa

Olemalla läsnä sovituilla välitunneilla omassa kummikoulussaan, nuorisohjaajalla on hyvä mahdollisuus kohdata nuoria ja luoda luottamuksellisia suhteita. Kohtaaminen ja läsnäolo nuorisotyön menetelminä tarkoittavat sitä, että nuorisohjaaja on nuorten saatavilla, mikäli heillä on tarve aikuiselle keskustelukumppanille. Tärkeää kohtamisessa on jokaisen nuoren näkeminen tärkeänä ja arvokkaana. Aikuinen voi läsnäolollaan luoda

turvallisuudentunnetta nuorille, joilla voi olla ulkopuolinen olo vapaa-ajan ryhmissä, ja jotka eivät välttämättä edes halua ottaa kontaktia aikuiseen.

Kohtaamisen ja läsnäolon arvo on prosesseissa, joita pitkäjänteinen kohtaamistyö aloittaa nuorissa ja heidän sosiaalisissa suhteissaan (joko nuorten välisissä tai nuorten ja aikuisten välisissä). Kohtaamiset voivat olla eri nuorten kanssa eritasoisia, mutta tärkeintä on olla jokaisen saatavilla tarvittaessa ja huomata jokainen yksilönä.

Kohtaamiseen täytyy liittyä aina kunnioitus ja yhdenvertaisuus. Ohjaajan täytyy suhtautua avoimin mielin jokaiseen nuoreen ja hyväksyä hänet sellaisena kuin hän on, vaikka olisi hänen kanssaan eri mieltä asioista. Yhdenvertaisuuden edistämiseen liittyy oleellisesti tiettyjen yhteiskunnan normien tietoinen unohtaminen – oletukset, jotka liittyvät sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, etniseen taustaan tai vaikka harrastuksiin, eivät välttämättä pidä paikkaansa ja näitä oletuksia tulisi välttää puheessa.

Kunnioittavaan kohtaamiseen liittyy myös se, että vaatii nuorilta toisten kunnioittamista ja syrjimätöntä puhetapaa ja keskustelee arjessa nousevista haasteista nuorten kanssa.

Läsnäolon lisäksi nuorisonohjaaja voi välituntien aikana vahvistaa nuorten osallisuuden tunnetta kouluysteistyön yhteisen, kaikille avoimen ja yhdessä nuorten kanssa suunnitellun toiminnan kautta. Hän voi myös tarkkailla ilmapiirin, nuorisokulttuuristen tai muuten ajankohtaisten ilmiöiden muutoksia ja sitä kautta reagoida nopeasti puuttumista vaativiin ilmiöihin. Lisäksi hän voi toimia linkkinä oppilaiden ja oppilashuollon välillä, tehdä nuorisopalveluiden vapaa-ajantoimintaa tutuksi ja käydä nuorten kanssa kasvatuksellisesti tavoitteellisia keskusteluja. Läsnäolo, kohtaaminen, keskustelu ja aktiiviva yhteistoiminta ovat nuorisotyön keskeistä ennaltaehkäisevän työn osaamista.

Yhteisöllisyyttä tukeva toiminta

Nuorisonohjaaja voi osallistua koulun olemassa olevaan yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä tukevaan toimintaan, kuten tukioppilastoimintaan ja KiVa -toimintaan, ohjaavan opettajan työparina. Myös ryhmätyksellin mukaiset 7. luokkien ryhmätykset ja jatkoryhmätykset, sekä mahdolliset tarvittaessa järjestettävät lisäryhmätykset tukevat luokan sisäistä yhteisöllisyyttä. Koko koulun yhteishenkeä voidaan tukea erilaisten tapahtumien, yhteisten teemapäivien tai -viikkojen, välituntitoiminnan ja osallisuuden lisäämisen kautta. Näissä nuorisonohjaaja on luonteva yhteistyökumppani koulun aikuisille.

Osallisuutta tukeva toiminta

Yksi nuorisotyön keskeisimpiä tavoitteita on tukea nuorten omaa toimijuutta ja osallisuutta yhteiskuntaan, lähialueeseen ja yhteisöön. Nuorisonohjaaja voi toimia ohjaavan opettajan työparina koulun olemassa olevissa osallisuusrakenteissa kuten oppilaskunnan hallitustoiminnassa, ja tuoda lisäksi kouluun mahdollisuuksia vaikuttaa omaan lähiympäristöön, nuorisopalveluiden tarjoamiin palveluihin sekä tukea nuorten kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi yhdessä koulun aikuisten kanssa. Nuorisopalveluiden osallisuusrakenteet sopivat myös luonnollisesti käytettäväksi ja markkinoitaviksi kouluympäristössä.

Vanhempainillat

Nuorisonohjaaja kutsutaan aina 3. ja 7. luokkien syksyn ensimmäiseen vanhempainiltaan ja tarvittaessa myös muiden luokka-asteiden vanhempainiltoihin. Nuorisonohjaaja voi esimerkiksi tiedottaa vanhempia nuorisopalveluiden toiminnasta ja toimia nuoruuden ja nuorisokulttuuristen ilmiöiden asiantuntijana. Toiminnasta tiedottaminen erityisesti 3. ja 7. luokalla on tarpeen siksi, että näiden ikäryhmien kohdalla tapahtuu muutos suhteessa nuorisopalveluiden järjestämään toimintaan. 3. luokkalaiset voivat osallistua nuorisopalveluiden alakoululaisille suunnattuun toimintaan, kuten avoimeen toimintaan iltapäivisin, kerhoihin ja leiri- ja loma-ajan toimintaan. 7. luokkalaiset siirtyvät alakoululaisille suunnatusta toiminnasta ilta- ja tapahtumapainotteiseen yläkoululaisille ja sitä vanhemmille suunnattuun nuorten toimintaan minkä lisäksi murrosikä ja siihen liittyvät ilmiöt

alkavat näkyvä nuorten elämässä. Näissä siirtymäkohdissa nuorisonohjaajan asiantuntijuudesta voi olla hyötyä myös vanhempien näkökulmasta.

6.8 Harrastustoiminnan tukeminen

Koulujen oman, osin yhteistyössä järjestöjen kanssa toteutetun laajan kerho- ja harrastetoiminnan ja taiteen perusopetuksen lisäksi myös nuorisonohjaaja voi kannustaa oppilaita vapaa-ajan harrastusten pariin. Hän voi olla linkkinä erityisesti nuorisopalveluiden, liikuntapalveluiden ja kulttuuripalveluiden tarjoamaan toimintaan. Liikuntapalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö voi osaltaan tukea oppilaiden liikunnallisuutta Liikkuva koulu -toiminnan lisäksi.

Liikunta

Liikuntapalvelut on mukana kouluysteistyössä erikseen sovitusti esimerkiksi tapahtumissa tai ryhmätyksissä, resurssien mukaan. Liikuntapalveluiden keskeinen tavoite kouluysteistyössä on tavoittaa oppilaita, jotka voisivat eniten hyötyä liikuntapalveluista (esimerkiksi nuoret, jotka eivät harrasta mitään liikuntaa), ja sitä kautta tukea liikunnallisen elämäntavan aloittamista. Oppilaita voidaan lisäksi ohjata koululta myös suoraan liikuntapalveluiden piiriin. Koulussa voidaan nostaa esille esimerkiksi maksuttomia liikuntaryhmiä ja muita harrastusmahdollisuuksia ja liikuntaneuvontaa (kts. alla). Harrastusmahdollisuuksista tiedottamisen voi yhdistää esimerkiksi hyvinvointiin, terveisiin elämäntapoihin tai murrosikään liittyviin teematunteihin, yksilöllisen oppilashuollon prosesseihin tai nuorisonohjaajan käymiin keskusteluihin välitunneilla.

Ajankohtaista tietoa kouluikäisten liikuntapalveluiden tarjoamista liikuntamahdollisuuksista:

<http://www.espoo.fi/fi->

[Fl/Kulttuuri_ ja_ liikunta/Liikunta/Ohjattu_ liikunta/Lapset_ nuoret_ perheet/Kouluikaiset_ nuoret](http://www.espoo.fi/fi-Fl/Kulttuuri_ ja_ liikunta/Liikunta/Ohjattu_ liikunta/Lapset_ nuoret_ perheet/Kouluikaiset_ nuoret)

Kohdennetut liikuntaryhmät ovat tarpeen mukaan liikunnanopettajan arvioinnin perusteella perustettavia, kouluajalla (esim. liikuntatuntien tilalla) toteutettavia liikuntaryhmiä sellaisille oppilaille, joille liikunta on syystä tai toisesta vieras tai ikävä asia. Kohdennettujen liikuntaryhmien tavoitteena on mahdollistaa liikuntakokeilut ja tuottaa positiivisia kokemuksia liikunnasta, sekä kannustaa liikunnallisempaan elämäntapaan. Kohdennettu liikuntaryhmä sopii esimerkiksi vaihtoehtoiseksi suoritustavaksi oppilaille, jotka eivät suostu tai pysty osallistumaan liikuntatunneille.

Liikuntaneuvonta on maksutonta opastusta liikunta-asioissa kaikenikäisille ja ennen kaikkea uusille liikkujille. Oppilaan voi ohjata ottamaan yhteyttä liikuntaneuvontaan, jos hänellä on kysyttävää liikunnasta tai hän tarvitsee tukea liikuntaharrastuksen aloittamisessa. Liikuntaneuvonnasta saa tietoa lähialueen liikuntamahdollisuuksista, minkä lisäksi on mahdollista sopia tapaaminen, jossa voidaan tehdä liikunnallisen elämäntavan aloittamisen tueksi yksilöllinen liikuntasuunnitelma. [Liikuntaneuvonta p. 09 8166 0800](tel:0981660800)

Yhteyshenkilöinä liikuntapalveluissa kaikissa kouluysteistyöhön liittyvissä asioissa toimivat aluevastaavat liikunnanohjaajat. Heidät tavoittaa parhaiten puhelimitse, mutta myös osoitteesta liikunnanohjauspalvelut@espoo.fi

Lisäksi nuorisonohjaaja voi etsiä seurojen ja järjestöjen tarjoamia harrastusmahdollisuuksia yhdessä oppilaiden kanssa.

Aluevastaavat liikunnanohjaajat:

Espoonlahti p. 046 877 2746

Keski-Espoo p. 046 877 1972

Leppävaara p. 046 877 2737

Olari-Matinkylä p. 046 8771293

Tapiola p. 046 877 2747

Kulttuuri

Espoossa on monipuoliset mahdollisuudet erilaisiin kulttuuriharrastuksiin sekä kulttuuripalveluiden että kulttuurisen nuorisotyön kautta. Harrastusmahdollisuuksista tiedottamisen voi yhdistää esimerkiksi hyvinvointiin, terveisiin elämäntapoihin tai murrosikään liittyviin teematunteihin, yksilöllisen oppilashuollon prosesseihin tai nuorisonohjaajan käymiin keskusteluihin välitunneilla. Koulusta voidaan myös ohjata oppilaita suoraan kulttuuritoiminnan pariin.

Kulttuuripalvelut tekevät lisäksi paljon yhteistyötä koulujen kanssa myös kouluajalla, ja tähän toimintaan nuorisonohjaaja voi tarpeen mukaan osallistua.

Ajankohtaista tietoa kulttuuripalveluiden tarjonnasta:

<http://www.kulttuuriakaikille.info/>

http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ja_liikunta/Kulttuuri/Kulttuuria_kaikille/Kouluille_ja_paivahoidolle

Kulttuurisen nuorisotyön tapahtumat ja toiminta ovat aina nuorelle maksuttomia. Tarjolla on kaikille sopivaa toimintaa sekä mahdollisuuksia päästä kehittämään taitojaan myös pidemmälle. Lisäksi kulttuurisen nuorisotyön kautta voi päästä kartuttamaan esiintymiskokemusta erilaisissa nuorten tapahtumissa. Toimintaa järjestetään paljon myös nuorten toiveiden mukaisesti, joten oppilaita voi kannustaa esittämään toiveitaan, ideoitaan ja kehittämisehdotuksiaan koulun omalle nuorisonohjaajalle tai suoraan kulttuuriseen nuorisotyöhön.

Ajankohtaista tietoa kulttuurisen nuorisotyön tapahtumista ja toiminnasta:

http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ja_liikunta/Nuori_Espoo/Kivaa_tekemista/Kulttuuria_nuorille

Lisäksi nuorisonohjaaja voi etsiä järjestöjen tarjoamia harrastusmahdollisuuksia yhdessä oppilaiden kanssa.

Muuta kivaa tekemistä nuorisopalveluissa

Nuorisopalveluiden toiminnassa on mahdollista osallistua hyvin monipuoliseen toimintaan niin nuorisotilojen avoimessa toiminnassa kuin erilaisissa kerhoissa, työpajoissa ja leireillä. Leiritointaa järjestetään niin ala- kuin yläkoululaisillekin aina lomaleireistä erikoistuneisiin teemaleireihin (esim. liikuntaa, retkeilyä, teatteria, seikkailua, bänditoimintaa eläimiä, kädentaitoja ja paljon muuta!). Erilaisia kerhoja ja työpajoja järjestetään ympäri vuoden nuorisotiloilla ja loma-aikoina kurssimuotoisesti. Tarjolla on paljon tekemistä mopojen ja pyörien korjaamisesta ja keramiikasta ruoanlaittoon ja musiikkiin, myös uusia teemoja voi aina ehdottaa. Harrastusmahdollisuuksista tiedottamisen voi yhdistää esimerkiksi hyvinvointiin, terveisiin elämäntapoihin tai murrosikään liittyviin teematunteihin, yksilöllisen oppilashuollon prosesseihin tai nuorisonohjaajan käymiin keskusteluihin välitunneilla. Koulusta voidaan myös ohjata oppilaita suoraan nuorisopalveluiden toiminnan pariin.

Ajankohtaista tietoa nuorisopalveluiden toiminnasta: Koulun omalta nuorisonohjaajalta, kesäesitteestä ja osoitteesta: http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ ja_ liikunta/Nuori_Espoo/Kivaa_tekemista

Toimintaa suunnitellaan ja järjestetään nuorisotiloilla, leireillä ja kursseilla paljon yhdessä nuorten kanssa, heidän toiveidensa mukaisesti, joten oppilaita voi kannustaa esittämään toiveitaan ja ideoitaan koulun omalle nuorisonohjaajalle tai lähimmälle nuorisotilalle. Näitä omia ideoita on mahdollista lähteä toteuttamaan yhdessä muiden nuorten kanssa nuorisonohjaajan tuella.

7 ARVIOINTI JA SEURANTA

Nuorisotyötä tehdään noudattaen nuorisotyön ammattieettistä ohjeistusta, jossa nuorisotyön tavoitteeksi määritellään, että jokainen nuori saavuttaa omien voimavarojensa ja näkemyksensä mukaisen paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Nuorisotyö määritellään ohjeistuksessa kohtaamiseksi, kannustavaksi kasvatukseksi ja yhdessä tekemiseksi. Sen tehtävänä on vahvistaa nuoren osallisuutta lähiyhteisöissä, eri kulttuureissa ja yhteiskunnassa. Ohjeistukseen on kirjattu, että nuorisotyöntekijä arvostaa omaa työtään, toimii rakentavasti ja avoimesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa, toimii tavallaan nuoruuden ja nuorten elinolojen tulkkina. Nuorisotyössä kunnioitetaan luontoa ja elämää. Lisäksi nuorisotyöntekijä huolehtii omasta hyvinvoinnistaan.

Nuorella on oikeus tietää, missä määrin hänen nuorisonohjaajan kanssa käymänsä keskustelut ovat luottamuksellisia – hänellä on oikeus luotettavaan, turvalliseen ja oikeudenmukaiseen kohtaamiseen. Nuorella on oikeus tulla ohjatuksi muiden palveluiden piiriin sen ollessa nuoren kannalta tarpeellista, saada tietoa toiminnasta ja tietojen käsittelystä sekä antaa palautetta toiminnasta. Nuorella on velvollisuus noudattaa koulun ja yhteisön sääntöjä.

Nuorisonohjaaja toimii koululla palkattuna työntekijänä, jolla on tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Hänellä on oikeus saada tehtävänsä koulutusta, ohjausta ja tukea ja olla suostumatta epäasialliseen ja -ammattilliseen kohteluun. Nuorisonohjaaja on sitoutunut yhteisöllisyyttä edistävän toiminnan, turvallisuuden ja työrauhan edistämiseen myös silloin, kun hän työskentelee koululla. Nuorisonohjaaja on toiminnassaan sitoutunut toimimaan ammattiryhmänsä toimintaperiaatteiden ja arvojen mukaisesti. Nuorisonohjaajalla on velvollisuus luopua vaihtoehtoisuudesta, mikäli tulee ilmi rikosasia tai lastensuojelullinen huoli. Hänen on mahdollisuuksien mukaan ilmoitettava nuorelle luopuessaan vaihtoehtoisuudesta. Nuorisonohjaaja tekee työtään nuoria varten, ei tuo työhönsä omia ongelmiaan ja antaa nuorille asianmukaista ja luotettavaa ohjausta. Hän ohjaa yhteydenottoja tarvittaessa muiden palvelujen piiriin ja tarjoaa vaihtoehtoja, mutta ei päätä nuoren tai vanhemman puolesta.

Näiden eettisten periaatteiden toteutumisesta ja koulussa tehtävän nuorisotyön laatua seurataan koulussa tehtävän nuorisotyön arviointikriteerien (liite 4) avulla nuorisonohjaajan itsearviointina joka toinen vuosi. Tämän lisäksi vuositasolla toiminnan toteutumista seurataan ja arvioidaan yhdessä (koulun henkilöstö ja nuorisonohjaaja, yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä) kouluysteistyön vuosisuunnitelmassa (liite1) ja nuorisopalveluissa myös määrällisesti tilastointijärjestelmän avulla. Jatkuva arviointi ja kehittämistä tehdään suunnittelu- ja arviointityökalujen (liite 3) avulla, joita täyttäessään nuorisonohjaaja arvioi toimintaa ja menetelmää itse, ja pyytää lisäksi oppilailta ja koulun henkilökunnalta palautetta kaikesta toiminnasta.

Pitkällä tähtäimellä seurataan laajempia indikaattoreita, kuten kouluterveyskyselyn ja nuorisobarometrin tuloksia sekä espoolaisten peruskoululaisten sijoittumista toisen asteen opintoihin (arvioidaan koulun ja nuorisotyön yhteistyön mahdollisia vaikutuksia koulupudokkuuteen). Kouluterveyskyselyn tuloksista kiinnitetään erityistä huomiota lasten ja nuorten kokemaan yksinäisyyteen, kouluviihtyvyyteen, koettuun osallisuuteen ja vaikuttamismahdollisuuksiin.

Kouluysteistyötä arvioidaan ja dokumentoidaan nuorisopalveluissa myös toimintasuunnitelmassa ja -kertomuksessa, kuten muutakin toimintaa. Lisäksi kouluysteistyön vuosisuunnitelmassa (liite 1) arviointia tehdään myös yhdessä koulun henkilökunnan kanssa.

Arviointi	Nuorisonohjaaja	Oppilaat	Koulun henkilökunta	Nuorisonohjaajan työyhteisö	Indikaattorit
Jatkuva yksittäisten toimintojen ja menetelmien arviointi ja kehittäminen edelleen (Päivittäin, viikoittain, kuukausittain)	Oma arviointi jokaisesta toiminnosta erikseen Suunnittelu- ja arviointityökalu	Kirjallinen tai muuten dokumentoitu palaute oppilailta kaikesta toiminnasta Suunnittelu- ja arviointityökalu	Kirjallinen tai muuten dokumentoitu palaute mukana/seuramaassa olevilta koulun aikuisilta kaikesta toiminnasta Suunnittelu- ja arviointityökalu	-	Koulun henkilökunnan tai nuorisonohjaajan havaintoihin perustuvat ajankohtaiset ilmiöt Yhteisöllinen oppilashuolto, vuosisuunnitelma (täydennys)
Toimintakausittain tapahtuva arviointi (1-2 krt/vuosi)	Yhteinen arviointi koulun aikuisten kanssa Vuosisuunnitelma	Osallistuminen vuosisuunnitelman tekemiseen ja arviointiin Vuosisuunnitelma	Yhteinen arviointi nuorisonohjaajan kanssa Vuosisuunnitelma	Yhteinen toiminnan suunnittelu, kehittäminen ja arviointi Toimintakertomus	
Pitkän tähtäimen seuranta ja arviointi (Joka toinen vuosi tai harvemmin)	Nuorisonohjaajan kokonaisarvio koulussa tekemästään työstä (joka toinen vuosi) Koulussa tehtävän nuorisotyön arviointikriteerit	Kysely oppilaille nuorisonohjaajan vaikutuksista viihtyvyyteen ja hyvinvointiin koulussa ja toimintaideoista (joka toinen vuosi) Kyselypohja koulun oppilaille	Kysely koulun henkilökunnalle nuorisotyön vaikuttavuudesta koulurauhaan ja oppilaiden hyvinvointiin koulussa (koulun henkilöstön kokemuksen ja näkemän mukaan) (joka toinen vuosi) Kyselypohja koulun henkilökunnalle	Itsearviointia keskusteleminen työyhteisössä, tulosten kokoaminen ja vertailu Koulussa tehtävän nuorisotyön arviointikriteerit	Nuorten hyvinvointiin liittyvien indikaattorien seuranta (osallisuuden ja turvallisuuden kokemukset, koettu yksinäisyys, vaikuttamismahdollisuudet sijoittuminen toiselle asteelle jne). Kouluterveyskysely Nuorisobarometri Muu aineisto

8 LIITTEET

Liite 1. Kouluysteistyön vuosisuunnitelma

Liite 2. Suunnittelu- ja arviointityökalu

Liite 3. Koulussa tehtävän nuorisotyön arviointikriteerit

Liite 4. Arviointikysely oppilaille

Liite 5. Arviointikysely koulun henkilökunnalle

Toimintamallin mukaista toimintaa tukemaan on lisäksi koottu menetelmäpankki, johon on koottu kouluysteistyön tavoitteiden mukaisia nuorisotyöllisiä menetelmiä helpottamaan yhteistä suunnittelua. Menetelmäpankki löytyy sähköisenä osoitteesta:

http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ja_liikunta/Nuori_Espoo/Tietoa_neuvoa_apua/Julkaisut_ja_toimintamallit

Tämä toimintamalli on tuotettu Kouluysteistyön mallien kehittäminen -projektin työryhmässä 2014-2015:

Anna Vilen, projektikoordinaattori (nuorisopalvelut)

Triin Peltoniemi, projektityöntekijä (nuorisopalvelut)

Sini Savolainen, projektityöntekijä (nuorisopalvelut)

Anna Seppänen, erityisliikunnan liikuntasuunnittelija (liikuntapalvelut)

Hanna Sarakorpi, rehtori (Saunalahden koulu)

Mikko Tujula, resurssiopettaja (Saunalahden koulu)

Nina Palomäki, kuraattori (Saunalahden koulu)

Katariina Lappalainen, kuraattori (Mainingin koulu)

Aija Andersson, opettaja (Tiistilän koulu)

Sirpa Argillander, kuraattori (Tiistilän koulu)

Leila Tuominen, rehtori (Kalajärven koulu)

Saara Mustalahti, kuraattori (Kalajärven koulu)

Juudit Ehrnsten, opettaja (Kalajärven koulu)

KOULUYHTEISTYÖN VUOSISUUNNITELMA (PERUSKOULUT)

Koulun yhteyshenkilö:

Nuorisonohjaaja:

KOULU:

Lukuvuosi:

Aluevastaava liikunnanohjaaja:

Suunnittelutapaamiset	Tavoitteet	Koollekutsuja	Käsiteltävät teemat	Ajankohta	Osallistujat	Tehtävät	Lisätietoja	Nuorten osallistuminen suunnitteluun
<i>Yhteisöllinen OHR ym. tapaamiset, joissa yhteistyötä suunnitellaan yhdessä</i>								
Teematunnit	Tavoitteet	Kohderyhmä	Menetelmät	Ajankohta	Arviointi	Vastuut	Lisätietoja	Nuorten osallistuminen suunnitteluun
<i>Kasvatuksellisesti tavoitteellinen, tiettyyn teemaan sidottu toiminta, joka on pääsääntöisesti suunnattu koko ikäluokalle, esim. päihdekasvatustunnit</i>								

LIITE 1.

Välituntitoiminta	Tavoitteet	Kohderyhmä	Menetelmät	Ajankohta	Arviointi	Vastuut	Lisätietoa	Nuorten osallistuminen suunnitteluun
<i>Välitunnilla tai hyppytunnilla tapahtuva ohjattu tai vapaamuotoinen lasten ja nuorten kohtaaminen</i>								
Pienryhmätoiminta	Tavoitteet	Kohderyhmä	Menetelmät	Ajankohta	Arviointi	Vastuut	Lisätietoa	Nuorten osallistuminen suunnitteluun
<i>Tukioppilastoiminta, oppilaskunnan hallitustoiminta, koulupäivän aikana, koulun jälkeen koulun tiloissa tai muuten koulun kanssa suunniteltu kerhotoiminta (Ei nuorisotilan oma kerhotoiminta)</i>								

LIITE 1.

Kohdennetut pienryhmät	Tavoitteet	Kohderyhmä	Menetelmät	Ajankohta	Arviointi	Vastuut	Lisätietoa	Nuorten osallistuminen suunnitteluun
<i>Yhdessä koulun oheiskasvattajan kanssa kootut kohdennetut pienryhmät kuvattuna tähän lyhyesti yhteisten suunnitelmien osalta (ei tarkkoja suunnitelmia)</i>								
Luokkatyöskentelyt	Tavoitteet	Kohderyhmä	Menetelmät	Ajankohta	Arviointi	Vastuut	Lisätietoa	Nuorten osallistuminen suunnitteluun
<i>Työskentely tietyn luokan kanssa tarpeen mukaan. Tavoitteet nousevat ryhmän tarpeista, ei toteuteta systemaattisesti kaikille luokille.</i>								

LIITE 1.

Muu toiminta	Tavoitteet	Kohderyhmä	Menetelmät	Ajankohta	Arviointi	Vastuut	Lisätietoa	Nuorten osallistuminen suunnitteluun
<i>Muut oppilaille suunnatut toiminnot (esim. tukioppilastoiminta, oppilaskunnan hallitustoiminta ym.)</i>								
Yhteistyö kodin kanssa	Tavoitteet	Kohderyhmä	Menetelmät	Ajankohta	Arviointi	Vastuut	Lisätietoa	Nuorten osallistuminen suunnitteluun
<i>Vanhempainillat ym. viestintä kotiin yhteistyössä koulun kanssa (ei nuorisotilan omat)</i>								

SUUNNITELMAN TÄYTTÖOHJE

Tämä pohja on tarkoitettu koulun ja nuorisotyön yhteistyön suunnittelun tueksi ja on tarkoitus täyttää yhdessä suunnittelutapaamisissa niiltä osin kun on olennaista yhteistyön kannalta (kaikkia ruutuja ei siis ole välttämättä tarpeen täyttää). Suunnitelman täyttäminen aloitetaan ensimmäisessä suunnittelutapaamisessa (yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokous) ja sitä voidaan täydentää muissa tapaamisissa. Lisäksi pohjaan voidaan kirjata toteutettujen toimintojen arviointia yhteistyön seuranta ja kehittämistä varten.

Suunnittelutapaamiset tarkoittavat tässä sekä niitä yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksia, joihin nuorisonohjaaja kutsutaan mukaan, että muita mahdollisia, eri kokoonpanoilla tapahtuvia yhteistyön ja toiminnan suunnitteluun liittyviä tapaamisia. Suunnitelmaan on hyvä kirjata tapaamisten teemat (esim. vuosisuunnitelman tekeminen tai kohdennettujen pienryhmien kokoaminen), jotta kokonaiskuva yhteistyön suunnittelusta ja etenemisestä säilyy ja mahdollisia vastuunjakoja (esim. nuorisonohjaaja suunnittelee sisällöt ja oppilaanohjaaja sopii aikatauluista), jotta kukin pysyy omien tehtäviensä tasalla.

Teematunnit ovat johonkin tiettyyn teemaan liittyviä, kasvatuksellisesti tavoitteellisia tunteja. Ne on suunnattu kokonaisuudelle ikäryhmälle, riippumatta luokkien erilaisista tarpeista ja ovat ennaltaehkäisevää työtä (esim. murrosikään liittyvät teematunnit kaikille 5. luokille yhdessä terveydenhoitajan kanssa).

Välituntitoiminta on nuorten kohtaamista joko ohjatusti tai vapaamuotoisesti (suunniteltu toiminta/läsnäolo). Toiminta tulisi suunnitella oppilaiden kanssa yhdessä ja kiinnittää kouluviihtyvyyteen ja osallisuuteen. Nuorisonohjaajan läsnäolo välitunnilla ei ole välituntivalvontaa, vaan matalan kynnyksen toimintaa ja aikuisen läsnäoloa.

Kerhotoiminta tarkoittaa tässä mahdollisia koulun kanssa yhdessä suunniteltuja, kouluajalla tai koulun tiloissa toteutettavaa kerhotoimintaa, jolle on asetettu yhteiset tavoitteet. Nuorisopalveluiden omia kerhoja ei kirjata tähän.

Kohdennetut pienryhmät merkitään tähän suunnitelmaan lyhyesti, jotta kaikki toimintaa yhdessä suunnittelevat toimijat ovat niistä tietoisia. Tähän voidaan kirjata yhteisiä, yleisiä tavoitteita ja ideoita, joita ryhmien kokoamisen yhteydessä nousee menetelmien osalta, mutta ei tarkkoja suunnitelmia.

Luokkatyöskentely on ”kohdennettua” työskentelyä tietyn luokan kanssa, luokasta nousseiden teemojen ja tarpeiden mukaisesti. Se on reagoitua oppilaiden tarpeisiin ja toteutetaan tarpeen mukaan. Luokkatyöskentely voi liittyä tiettyyn pinnalla olevaan teemaan tai tukea ryhmän toimintaa yleensä. (esim. Friends -ohjelma, lisäryhmytykset)

Muu toiminta tarkoittaa tässä kaikkea sitä toimintaa, mikä ei sovi suoraan minkään yllämainitun otsikon alle, mutta toteutetaan oppilaille yhteistyössä koulun kanssa (esim. yhteistyössä toteutettu toiminta tukioppilaille tai oppilaskunnan hallitukselle).

Yhteistyö kodin kanssa tarkoittaa koulun kanssa yhteistyössä toteutettavia tilaisuuksia, jotka on suunnattu oppilaiden huoltajille (esim. vanhempainillat ja vanhempainryhmät).

SUUNNITTELU- JA ARVIOINTITYÖKALU

Koulussa toteutettava toiminta

TÄYTÄ ENNEN TOIMINTAA:

<u>Toiminnan ohjaaja(t):</u>	<i>Neea Nuorisonohjaaja (nupa) ja Nikke Nuorisotyönohjaaja (srk)</i>
<u>Yhteyshenkilö koululla:</u>	<i>Reetta Rehtori ja Olli Oppilaskuntatoimintaa-Ohjaavaopettaja</i>
<u>Koulu:</u>	<i>Esimerkin yhtenäiskoulu</i>
<u>Kohderyhmä:</u>	<i>Yläkoulun oppilaskunnan hallitus (7. - 9.lk), 15 oppilasta.</i>
<u>Ajankohta ja kesto:</u>	<i>Perjantai 31.2.2014, klo 9.00 - 12.00, 3h</i>
<u>Paikka:</u>	<i>Esimerkin asukas- ja nuorisotila Hattara</i>
<u>Tavoite:</u>	<i>Oppilaskunnan hallituksen yhteistyön kehittäminen eri luokka-asteiden välillä ja vaikuttamisen käytäntöihin ja nuortenideat.fi -sivuston käyttöön tutustuminen.</i>
<u>Toteutettava toiminta:</u>	<i>Ideoiden jakaminen nuortenideat.fi -sivulle pienryhmissä, joissa jokaisessa on sekaisin eri luokka-asteiden oppilaita.</i>
<u>Aikataulu:</u>	<i>Ohjaajien sekä oppilaskunnan esittäytyminen: Oma nimi ja miksi on mukana oppilaskunnan toiminnassa. (10 min)</i> <i>Arvojanaharjoitus: Ohjaajat luettelevat väittämiä ja oppilaat menevät samaa mieltä/eri mieltä -janalla haluamaansa kohtaan. Käyvät keskustelua lähellä olevien kanssa. Otetaan yhteisesti muutamia kommentteja jokaisesta väittämästä. (20min)</i> <i>Otetaan yksi eniten mielipiteitä jakanut väittäjä janaharjoituksesta, muokataan aiheesta hypoteettinen aloite ja järjestetään aiheesta pikaväittely. Kukin saa argumentoida ja sen jälkeen äänestetään (puolesta/vastaan). (30min)</i> <i>Ohjeistetaan ennen taukoa miettimään rauhassa ja keksimään joku itselle tärkeä aihe, josta haluaisi jakaa idean.</i> <i>Tauko (10min)</i> <i>Jokainen saa paperin, jolle kirjoittaa alustavan idea-aiheen (nimetön). Kiinnitetään paperit tilan seinille ja jokainen saa käydä</i>

LIITE 2.

allekirjoittamassa kaikki ne ideat, joita pitää hyvinä ja tärkeinä. Viisi eniten kannatusta kerännyttä ideaa otetaan jatkotyöstöön. (15min)

Jaetaan hallitus viiteen kolmen hengen ryhmään, joissa jokaisessa on edustus jokaiselta luokka-asteelta. Näissä ryhmissä työstetään ideoita eteenpäin. Ohjaajat Neea ja Nikke, sekä ohjaava opettaja Olli ovat tässä apuna, erityisesti ryhmätoimintaa silmällä pitäen (aikuiset lähinnä varmistamassa, että jokainen saa äänensä kuuluviin ja tulee hyväksytyksi ja kunnioitetuksi omassa pienryhmässään). (35min)

Jokainen ryhmä esittelee oman tuotoksen ja muut saavat tehdä niihin korjausehdotuksia. 5min/ryhmä 30min

Kirjoitetaan ideat puhtaaksi korjauksineen, kirjaututaan sivustolle (www.nuortenideat.fi) esim. ohjaajien tunnuksilla, kannustetaan nuoria luomaan omat tunnuksat. Kirjataan ideoita palveluun nuorisotilan asiakaskoneilla, ohjaajien koneilla sekä iPadeilla. Lisäksi nuoret voivat kommentoida aloitteita ja tutkia nuortenideat.fi -sivustoa yleensä (esim. omilla puhelimilla, iPadilla tai koneella heti kun vapautuvat. (20min)

Purku:

Käydään läpi mihin asioihin tämä ryhmä haluaisi vaikuttaa omassa kotikaupungissa ja miten idean saisi vietyä toteutukseen ja miten sen edistymistä voi varmistaa ja seurata. Pohditaan miltä tuntui työskennellä ryhmissä? Oliko helppoa keksiä oma aiheidea? Jokainen mainitsee yhden asian, jonka on tänään oppinut. (5min)

Palaute:

Kerätään palautetta suullisesti ja nimettömänä paperilla. (5min)

TÄYTÄ HETI TOIMINNAN JÄLKEEN:

Arviointi:

Yhteinen konkreettinen vaikuttamistoiminta vaikutti häivyttävän luokka-asteiden mukaista jakautumista ja kuppikuntaisuutta. Yhteisen tekemisen lomassa oppilaat tutustuivat toisiinsa ja opettelivat toimimaan demokraattisesti. Ryhmäkoko (3 oppilasta) oli tarpeeksi pieni, jotta jokainen pääsi (ja joutui) osallistumaan. Aikataulu oli hiukan tiukka, ja jatkossa tämän suunnitelman mukaiselle toiminnalle olisi hyvä varata 4h aikaa niin, että on enemmän taukoja.

Oppilaiden palaute oli pääosin positiivista, mutta aikataulua kritisoitiin sekä sitä, että nuortenideat.fi -sivustoon tutustumiseen ja ideoiden selaamiseen ei ollut tarpeeksi aikaa ja välineitä (toivottiin iPadia jokaiselle).

LIITE 3.

KOULUSSA TEHTÄVÄN NUORISOTYÖN ARVIOINTIKRITEERIT

Arviointimalli on tarkoitettu nuorisotyöntekijän ja hänen nuorisotyöhön pohjautuvan toimintansa tarkasteluun koulussa kriteereiden avulla. Arviointimallin kriteeristö on luotu työvälineeksi helpottamaan oman työn tavoitteiden ja periaatteiden reflektointia.

TYÖYHTEISÖ

- Työyhteisöllä tarkoitetaan sekä koulu yhteisöä että nuorisotyöyhteisöä nuorten vapaa-ajalla, joissa molemmissa nuorisotyöntekijä mahdollisesti työskentelee.
- Yhteisön jäsenillä tarkoitetaan sekä ammatillista henkilöstöä että nuoria.

Arviointikriteerit	4 Erinomainen	3 Hyvä	2 Tyydyttävä	1 Puutteellinen
Vastuujaot ja työjaot koulussa	Vastuujaot ovat yhdessä ennakolta sovittu opetus ja tuki- sekä nuorisotyön henkilöstön kesken. Niitä sovelletaan tilanteiden mukaan joustavasti säädökset huomioiden.	Työ- ja vastuujaot on sovittu ennakoon ja ne on dokumentoitu.	Työ- ja vastuujaot sovitaan tilanne- ja tapauskohtaisesti toiminnan yhteydessä.	Työ- ja vastuujaot ovat epäselvät nuorisotyöntekijän ja muiden ammattilaisten kesken.
Nuorisotyöntekijän osaamisen, oppimisen, koulutuksen ja tietopohjan hyödyntäminen	Vahvuuksia ja osaamista hyödynnetään koulun toiminnassa ja kasvatustavoitteen toteuttamisessa (esim. menetelmät). Kouluttautumista tuetaan.	Vahvuudet ja osaaminen on osittain hyödynnetty koulun arjen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.	Osaamista hyödynnetään spontaanisti koulun arjen toiminnan toteutuksessa.	Vahvuudet ja osaaminen on tunnistettu, mutta niiden hyödyntäminen on vähäistä koulun arjessa ja yhteisöllisyyden luomisessa.
Vuorovaikutuksen aktiivisuus ja laatu. Sisäinen tiedotus	Nuorisotyöntekijä toimii aloitteellisesti ja huomioi koko koulu yhteisön jäsenet (henkilöstö ja nuoret). Nuorisotyöntekijä tukee nuorten ja henkilöstön välistä keskustelua ja edistää vuorovaikutustilanteita. Yhteisössä syntyy dialogia.	Nuorisotyöntekijät ovat mukana koulun arjessa ja edistävät vuorovaikutusta sekä keskustelukuluttuuria koulussa. Nuorisotyöntekijän ja yhteisön jäsenten vuorovaikutus on luontevaa ja molemminpuolista.	Vuorovaikutustilanteet syntyvät pääosin nuorisotyöntekijän aloitteesta. Vuorovaikutus perustuu nuorisotyöntekijän halukkuuteen ja on pintapuolista, painottuen pääsääntöisesti nuoriin.	Nuorisotyöntekijä on passiivinen ja vuorovaikutusta on yhteisössä lähinnä ongelmatilanteiden ilmaantua. Vuorovaikutus liittyy yksisuuntaiseen toiminnasta tiedottamiseen.

LIITE 3.

<p>Työtä koskevan tiedon hyödyntäminen toiminnassa →Palaute</p> <p>→Tutkimukset/säädökset</p>	<p>Palautetta kerätään suunnitelmallisesti henkilöstöltä, nuorilta, kodeilta sekä yhteistyökumppaneilta. Palaute huomioidaan toiminnassa.</p> <p>Nuorisotyöntekijä seuraa ajankohtaisia tutkimuksia ja säädöksiä, jotka ohjaavat toimintaa. Niihin reagoidaan yhteisössä toimintaa kehittämällä.</p>	<p>Palautetta kerätään monipuolisilla menetelmillä: Palaute- ja arviointikeskustelut, kyselyt. Palaute hyödynnetään toiminnassa.</p> <p>Ajankohtaisia tutkimuksia ja säädöksiä seurataan ja toimintaa arvioidaan niiden avulla.</p>	<p>Palautetta kerätään spontaanisti. Tietoa käsitellään yhdessä yhteisössä.</p> <p>Ajankohtaisista tutkimuksista ja säädöksistä keskustellaan ja tiedotetaan yhteisössä.</p>	<p>palautetta ei kerätä, vaan se perustuu henkilöstön ja nuorten omaan aktiivisuuteen ja halukkuuteen.</p> <p>Ajankohtaisia tutkimuksia ja säädöksiä ei seurata, eikä niihin liittyvää tiedotusta huomioida.</p>
<p>Alueen ja toimialan tuntemus →Tilastot ja ilmiöt</p> <p>→ Elinkeinoelämä</p>	<p>Nuorisotyöntekijä osallistuu keskusteluun koulun ja alueen ilmiöistä ja johtopäätökset ohjaavat toiminnan suunnittelua. Nuorisotyöntekijä tuo esiin myös ajankohtaisia nuorisokulttuurisia ilmiöitä.</p> <p>Alueen elinkeinoelämän kanssa tehdään yhteistyötä koulun kasvatustavoitteiden tukemisessa.</p>	<p>havaittua ja selvitysten avulla saatua tietoa (esim. kouluterveyskysely) ilmiöistä hyödynnetään koulussa tehtävän nuorisotyön suunnittelussa.</p> <p>Elinkeinoelämä huomioidaan toiminnan suunnittelussa koulussa.</p>	<p>Alueesta tai koulusta on saatavilla selvitettyä tietoa.</p> <p>Alueen palveluiden vaikutus nuoriin tiedostetaan.</p>	<p>Alueesta on hajanaista tietoa eikä nuorisotyöntekijä tunne alueen erityispiirteitä.</p> <p>Alueen elinkeinoelämän palvelut tiedetään, mutta niitä ei hyödynnetä.</p>
<p>Yhteistyö ja verkostot → Muut nuorisotyötä koulussa ja alueella tekevät vapaa-ajan toimijat</p>	<p>Toiminnan suunnittelussa koulussa on huomioitu muut nuorisotyötä koulussa tekevät toimijat sekä nuorisotyötä vapaa-ajalla tekevien toimijoiden kanssa tehdään tarvittaessa yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteet ja työnjaot koulussa ovat</p>	<p>Muihin koulussa ja alueella nuorisopalveluita toteuttaviin tahoihin pidetään yhteyttä. Verkosto on joustava ja reagoiva.</p>	<p>Muut koulussa ja alueella toimivat nuorisotyön tahot tunnetaan.</p>	<p>Nuorisotyöntekijällä koulussa on tietoa joistakin nuorisotyötä tekevista tahoista. Yhteys on vähäistä ja satunnaista.</p>

LIITE 3.

→ Monialaiset verkostot	selvät. Nuorisotyöntekijä osallistuu koulussa toimivien verkostojen toimintaan. Verkostojen toimintaa kehitetään ja arvioidaan säännöllisesti. Verkostot reflektivat myös nuorisotyön toimintaa koulussa.	Verkostot ovat tavoitteellisia ja reagoivia. Koulussa toimivalla nuorisotyöntekijällä on aktiivinen rooli verkostoissa.	Verkostot ovat olemassa, mutta niiden toiminta ei ole aktiivista tai tavoitteellista. Nuorisotyöntekijä ei hyödynnä verkostoja toiminnassa.	Koulussa tehtävän nuorisotyön kannalta keskeiset tahot on tunnistettu toiminnassa.
Toiminnan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus	Toimintaa ohjaavat nuorisotyön tavoite- ja kasvatustietoisuus sekä yhteinen prosessi henkilöstön kanssa. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti.	Toimintaa ohjaavat nuorten toiveet ja etu sekä yhteisöllisyys. Toiminnan suuntaa tarkastellaan yhteisön kanssa säännöllisesti.	Nuorisotyöntekijän oma kiinnostus ja osaaminen ovat keskeisiä toimintaa ohjaavia periaatteita.	Toimintaa tehdään samalla tavalla vuodesta toiseen. Toimintaa määritellään koulussa oleskeluna. Toimintaan ei ole määritelty tavoitteita.
Toimintamallit	Nuorisotyöntekijä on yhdessä muun henkilöstön ja nuorten kanssa luonut yhteisesti hyväksytyt toimintamallit ja toimintatavat, joissa on sovittu myös työnjako.	Toimintatavoista keskustellaan säännöllisesti. Toimintatavat on dokumentoitu.	Yhteisössä keskustellaan ennakolta muutoksista ja uusista toimintatavoista. Uusista ohjeista ja muutoksista tiedotetaan.	Toimintatavat ovat tilannekohtaisia ja jokaisen nuorisotyöntekijän omia, henkilökohtaiseen arvo-maailmaan, osaamiseen ja kokemukseen perustuvia ratkaisuja.
Menetelmällisyys ja välineet	Nuorisotyöntekijä käyttää monipuolisesti nuorisotyön osallistavia ja pedagogisia välineitä. Niiden käyttö tukee toiminnan tavoitteita.	Valitut menetelmät ovat yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukevia ja kasvatuksellisesti perusteltuja. Yhteisössä keskustellaan käytettävistä menetelmistä.	menetelmien ja välineiden käyttäminen on yksipuolista.	Yhteisössä vallitsevien menetelmien ja välineiden käyttöä ei ole yhdessä mietitty.
Vuorovaikutus yhteisössä	Nuorisotyöntekijän vuorovaikutus yhteisön henkilöstön kanssa on	Yhteisön aikuisjäsenet toimivat tiimissä, jonka	Nuorisotyöntekijä ymmärtää olevansa roolimalli ja	Nuorisotyöntekijällä ei ole tilanneherkkyyttä.

LIITE 3.

<p>→ Sisäinen tiedotus</p>	<p>ammattillista ja luontevaa.</p> <p>Nuorisotyöntekijä välittää omalta osaltaan tietoa koulu yhteisössä ajankohtaisista nuorisokulttuurisista ilmiöistä. Tiedottamiseen on luotu rakenteet.</p>	<p>toimintaan nuorisotyöntekijä osallistuu. Tiedonkulku toimii sujuvasti ja aukottomasti.</p> <p>Yhteiset koko koulu yhteisöä koskevat päätökset dokumentoidaan ja niistä tiedotetaan.</p>	<p>henkilöstön välisen vuorovaikutuksen malli nuorille. Vuorovaikutus henkilöstön kesken on valikoivaa sekä hierarkkista ja toimii erillisinä ryhminä.</p> <p>Nuorisotyöntekijä osallistuu sisäiseen tiedottamiseen esim. kokouksiin ja kuuluu tarkoituksenmukaisille sähköisille foorumeille.</p>	<p>Henkilöstön yhteisössä nuorista ja nuorten kuullen puhutaan herkkäluontoisia asioita, mikä heikentää kasvatuksellisuutta. Nuorisotyöntekijä on mukana keskusteluissa.</p> <p>Sisäiseen tiedotukseen ei ole rakenteita ja se on spontaania, henkilöiden välisiin suhteisiin perustuvaa toimintaa.</p>
<p>Yhteistyö kotien kanssa</p>	<p>Nuorisotyöntekijällä on selkeät rakenteet kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Yhteydenpidon kynnys on puolin ja toisin matala ja yhteydenpito on aktiivista.</p>	<p>Yhteyttä pidetään niiden nuorten koteihin aktiivisemmin, joiden kanssa tehdään sillä hetkellä töitä.</p>	<p>Nuorisotyöstä koulussa on tiedotettu vanhempainilloissa ja muilla vanhemmille suuntautuvilla foorumeilla, kuten sähköiset viestimet kodin ja koulun yhteistyöhön.</p>	<p>Nuorisotyöntekijä ei ole yhteydessä koteihin osana koulussa tehtävää nuorisotyötä.</p>
<p>Toiminta nuorten osallistamisessa eri osa-alueilla</p>	<p>Nuorisotyöntekijä toteuttaa työssään koulussa osallisuuden kaikkia osa-alueita (tieto-, idea-, suunnittelu-, päätöksenteko-, toteuttamis- ja arviointiosallisuus) koulutyötä ohjaavat säädökset huomioiden. Nuorisotyöntekijä edistää koulun toimintakulttuurissa nuorten osallisuutta ja kuulemistä.</p>	<p>Nuorisotyöntekijä antaa nuorille vastuuta päätöksenteossa. Nuoret toteuttavat toimintaa henkilöstön ohjauksessa.</p>	<p>Nuorisotyöntekijä ja nuoret ideoivat ja suunnittelevat toimintaa yhdessä. Nuorisotyöntekijä ja muu henkilöstö tekee lopulliset päätökset.</p>	<p>Nuoret esittävät spontaanisti nuorisotyöntekijälle ideoita koulun toimintaan, mutta nuorisotyöntekijä ei huomioi nuorten ideoita tai etsi mahdollisuuksia ideoiden toteuttamiseen. Nuoria ei tiedoteta idean etenemisestä.</p>

LIITE 3.

RESURSSIT

Arviointikriteeri	4 Erinomainen	3 Hyvä	2 Tyydyttävä	1 Puutteellinen
Työaikaresurssit/ajankäyttö	Nuorisotyöntekijällä on työn toteuttamisen (nuorten kohtaamisen ja monialaisen yhteistyön) lisäksi aikaa työn kehittämiseen ja arviointiin. Hänellä on esimiehen ja työryhmien tuki työllensä.	Nuorisotyön kehittämiseen kouluyhteisössä on määritelty koko yhteisön kesken riittävästi aikaa ja työ on organisoitu. Myös opetushenkilöstö on sitoutunut kehittämiseen.	Nuorisotyöntekijän työ koulussa on luonteva osa nuorisotyötä ja koulun arkea. Työn kehittämistä ja ajankäyttöä ei ole pitkäjänteisesti huomioitu.	Nuorisotyöntekijä toimii koulussa satunnaisesti ja työtä tehdään sen mukaan, miten siihen riittää aikaa muilta töiltä eri toimintaympäristöissä.
Tilat	Nuorisotyöntekijä hyödyntää työssään monipuolisesti kaikkia eri tiloja, myös koulun alueen ulkopuolisia tiloja. Nuorisotyöntekijällä on oma työtila kouluyhteisössä henkilöstön kanssa. Käytössä on myös tila nuoren kahden keskeiseen kohtaamiseen ja nuorille on järjestetty tila, jossa on huomioitu nuorten toiveet ja tarpeet vapaaseen oleskeluun.	Nuorisotyöntekijä hyödyntää koulun sisäisiä tiloja tehokkaasti. Nuorisotyöntekijä toimii tilassa, joka on yhteiskäytössä muun henkilöstön kanssa. Yksilöllisen tuen antaminen ei ole tiloissa mahdollista, eikä nuorilla ole toiminnan kannalta tarkoituksenmukaista vapaata oleskelupaikkaa.	Nuorisotyöntekijällä on mahdollisuus käyttää koulun sisäisiä tiloja, mikäli niissä ei ole opetustoimintaa. Nuorisotyöntekijälle ei ole osoitettu tilaa. Hän toimii niissä tiloissa, jotka sattuvat olemaan vapaana.	Nuorisotyöntekijän ei ole mahdollista hyödyntää koulun tiloja eikä koulun alueen ulkopuolisia tiloja koulupäivän aikana tapahtuvassa toiminnassa. Nuorisotyöntekijällä ei ole omaa tilaa tai mahdollisuutta käyttää muun henkilöstön tiloja.
Toimintavälineet ja -materiaalit	Nuorisotyöntekijällä on käytettävissä budjetti, joka mahdollistaa ajanmukaisia välineitä ja materiaaleja yhteisölliseen toimintaan.	Nuorisotyöntekijän työhön käyttämät välineet ja materiaalit ovat hyvässä kunnossa. Hankinnoissa lähtökohtana on nuorten	Nuorisotyöntekijän työhön käyttämät toimintavälineet ja materiaalit ovat puutteellisia ja niiden hankkimiseen ei ole varattu	Nuorisotyöntekijän työhön käyttämät toimintavälineet ja materiaalit eivät ole käyttökelpoisia tai budjettia ei ole.

LIITE 3.

	Hankinnat tehdään nuorten toiveita kuunnellen yhdessä nuorten kanssa.	tarpeet ja toiminnan kasvatuksellisuus.	resursseja.	
Toiminnasta tiedottaminen: Esitteet, tiedotteet, mainokset, verkkosivut	Nuorisotyöntekijän työstään ja toiminnasta tiedottamiseen käyttämät väylät ovat monipuolisia. Tiedotuksen sisältö on asiallista ja ajankohtaista. Viestinnässä huomioidaan kohderyhmä.	Nuorisotyöntekijä huomioi tiedotuksessa kohderyhmät. Sisältö ja välineet ovat kohderyhmälle sopivia. Tiedotusmateriaali on ajankohtaista.	Nuorisotyöntekijän tiedotus on ajankohtaista, mutta se on kapea-alaista. Tiedottamisen väyliä ei hyödynnetä monipuolisesti.	Nuorisotyöntekijä ei tiedota toiminnasta eikä työstään.

ARVIOINTIKYSELY OPPILAILLE

Nuorisonohjaaja toteuttaa tämän kyselyn joka toinen vuosi yhteistyökoulujensa oppilaille. Kyselyn voi toteuttaa paperisena tai sähköisenä ja sitä voi tarvittaessa muokata vähän oman koulun tarpeisiin. Seurannan mahdollistamiseksi tässä pohjassa esitetyt tiedot on kuitenkin syytä selvittää.

1. Miten nuorisonohjaajan työ on näkynyt koulun arjessa?
2. Millaisissa asioissa olet ollut tekemisissä nuorisonohjaajan kanssa?
3. Vaikuttiko nuorisonohjaajan läsnäolo koulun ilmapiiriin tai kouluviihtyvyyteen?
 - Ei
 - Kyllä, miten?
4. Miten nuorisotyön ja koulun yhteistyö on mielestäsi onnistunut? 1 = täysin eri mieltä, 2= melko eri mieltä, 3 = melko samaa mieltä, 4= täysin samaa mieltä)

		1	2	3	4
1.	Nuorisonohjaajan läsnäolo koululla on mielestäni tärkeää				
2.	Nuorisonohjaaja on koululla riittävän paljon				
3.	Nuoret ovat päässeet vaikuttamaan nuorisonohjaajan työnkuvaan ja hänen ohjaamaansa toimintaan				
4.	Koulun aikuiset kannustavat ja innostavat nuoria tekemään itse				
5.	Tiedän milloin nuorisonohjaaja on koululla paikalla ja missä asioissa voin kääntyä hänen puoleensa				
6.	Nuorisonohjaajalle on helppo jutella				
7.	Nuoret pääsevät mukaan suunnittelemaan koulun toimintaa yhdessä koulun aikuisten kanssa (esim. juhlat, teemapäivät ja retket)				
8.	Nuorisonohjaaja on nuorten apuna jos halutaan vaikuttaa koulun asioihin				

5. Missä muualla haluaisit nuorisonohjaajan työskentelevän koulun ja nuorisotilan lisäksi?
6. Mitä odotuksia tai toiveita sinulla on nuorisotyölle?
7. Mitä nuorisotyön ja koulun yhteistyössä pitäisi mielestäsi vielä kehittää?

ARVIOINTIKYSELY KOULUN HENKILÖKUNNALLE

Nuorisonohjaaja toteuttaa tämän kyselyn joka toinen vuosi yhteistyökoulujensa henkilökunnalle (niiltä osin, kun se on toiminnan kannalta mielekästä). Kyselyn voi toteuttaa paperisena tai sähköisenä ja sitä voi tarvittaessa muokata vähän oman koulun tarpeisiin. Seurannan mahdollistamiseksi tässä pohjassa esitetyt tiedot on kuitenkin syytä selvittää.

1. Miten nuorisotyö on näkynyt koulun arjessa? (esim. omassa työssäsi, nuorten keskuudessa, koulun toimintakulttuurissa)
2. Millaisissa tilanteissa ja asioissa olet ollut tekemisissä nuorisonohjaajan kanssa?
3. Vaikuttaako nuorisonohjaajan läsnäolo koulun ilmapiiriin tai kouluviihtyvyyteen? Miten?
4. Hyödynnetäänkö nuorisotyön osaamista koulun yhteisöllisyyden kehittämisessä? Miten?
5. Mitkä ovat mielestäsi nuorisonohjaajan tärkeimpiä rooleja/työtehtäviä koulussa?
6. Miten arvioisit seuraavia väittämiä nuorisotyöstä koulussa? (1 = täysin eri mieltä, 2 = melko eri mieltä, 3 = melko samaa mieltä, 4 = täysin samaa mieltä)

		1	2	3	4
1.	Nuorisonohjaajan läsnäolo koululla on mielestäni tärkeää				
2.	Nuorisonohjaajan läsnäolo koululla on mielestäni ajallisesti riittävää				
3.	Nuorisotyön ja koulun yhteistyön tavoitteet ovat minulle selvät ja niistä on keskusteltu				
4.	Nuorisonohjaajan ymmärrys nuorten asioista ja elämästä tukee koulun kasvatustyötä				
5.	Monialainen yhteistyö eri toimijoiden välillä tukee koulun kasvatustehtävää				
6.	Nuorisonohjaaja on tärkeä osa koulun kasvatusyhteisöä				
7.	Tiedonkulku toimijoiden välillä on aktiivista ja luontevaa				
8.	Yhteiselle keskustelulle ja suunnittelulle on varattu riittävästi aikaa (esim. toiminnan suunnittelu, yhteisistä tavoitteista keskustelu)				
9.	Nuorisotyö on mukana kodin ja koulun yhteistyötä rakennettaessa ja sen ylläpidossa				
10.	Nuorten osallisuus on huomioitu koulun ja nuorisotyön yhteistyötä kehitettäessä (nuoret on otettu mukaan suunnitteluun)				

7. Miten työmuotoa/yhteistyötä tulisi jatkossa kehittää?

**NUORI
ESPOO**